

FÖLDMŰVELÉSÜGYI ÉRTESEITŐ

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

1. Szám	Tárgy	Oldal
	Közlemény	
	A géntechnológiai hatóság közleménye engedély tervezetének társadalmi konzultáció érdekében történő közzétételéről -----	1
	Tájékoztatás az új borszőlő ültetvény telepítések számára engedélyezhető terület nagyságáról -----	3
	Pályázati felhívás a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő felterjesztésre -----	4
	Közlemény a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban benyújtott kérelem megjelentetéséről -----	24
	A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal közleménye a Fajtaminősítő Bizottság Szántóföldi Szekciójának 2015. december 14-i ülésének döntéseiről -----	45

Közlemények**A géntechnológiai hatóság közleménye engedély tervezetének társadalmi konzultáció érdekében történő közzétételéről**

A CEVA-Phylaxia Oltóanyagtermelő Zrt. (cím: 1107 Budapest, Szállás utca 5.; a továbbiakban: Kérelmező) ügyében, géntechnológiával módosított szervezetek 2. biztonsági elszigetelési osztályba sorolt zárt rendszerben történő felhasználását – a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) GA2015-29 számú véleményét, valamint az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet (a továbbiakban: egészségügyi szakhatóság) OGYI/47726-4/2015. számú szakhatósági állásfoglalásának figyelembevételével - a vonatkozó jogszabályokban, a kérelemben foglaltak betartása mellett

e n g e d é l y e z e m .

Géntechnológiával módosított szervezetek zárt rendszerű felhasználása a TMF/764-8/2015. ügyiratszámú határozattal engedélyezett 2. biztonsági elszigetelési szintű géntechnológiai módosítást végző létesítményben engedélyezett.

Felhasználható szervezetek:

- Fowlpox-Laryngotracheitis vírus.

Az egészségügyi szakhatóság a géntechnológiai tevékenység engedélyezéséhez előírások nélkül hozzájárult.

A Kérelmező az igazgatási szolgáltatási díjat megfizette.

A jelen határozattal engedélyezett tevékenység ellenőrzése érdekében, jogerős határozatom másolati példányaikat tájékoztatásul megküldöm a géntechnológiai módosításnak tekintendő, valamint annak nem minősülő eljárásokról és a géntechnológiai tevékenység ellenőrzésére jogosult hatóságokról szóló 111/2003. (XI. 5.) FVM-GKM-ESZCSM-KvVM együttes rendelet 3. §-ában meghatározott hatóságoknak.

Határozatom a közléssel jogerős, ellene közigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs. A határozat bírósági felülvizsgálatát – jogszabálysértésre hivatkozással – a közléstől számított 30 napon belül keresettel lehet kérni a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól. A keresetlevelet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak kell címezni, de Hatóságomnál kell három példányban benyújtani vagy ajánlott küldeményként postára adni. A pert a bíróság tárgyaláson kívül bírálja el, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart. Tárgyalás tartását az ügyfél a keresetlevélben kérheti, ennek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Kérelmező 2015. december 07. napján géntechnológiával módosított szervezetek 2. biztonsági elszigetelési osztályba sorolt zárt rendszerben történő felhasználása tárgyában kérelmet nyújtott be Hatóságomhoz.

Az engedély iránti kérelmet a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény (a továbbiakban: Gtv.) 8. §-a, a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet (a

továbbiakban: Rendelet) 2. §-a alapján megvizsgáltam és megállapítottam, hogy a Kérelmező által benyújtott dokumentáció megfelel a jogszabályi előírásoknak.

Az engedélyezés iránti dokumentációt szakhatósági állásfoglalás céljából az egészségügyi szakhatóság részére, valamint bizottsági véleményezés céljából a Bizottság részére TMF/1365-1/2015. és TMF/1365-2/2015. ügyiratszámokon, 2015. december 9. napján megküldtem.

A Bizottság a kérelmet a 2015. december 17. napján elektronikus úton megtárgyalta. A Bizottság a GA2015-29 számú véleményében a dokumentációt elégségesnek ítélte.

Tárgyi ügyben az egészségügyi szakhatóság OGYI/47726-4/2015. ügyiratszámú 2016. január 28. napján érkezett állásfoglalásában a kérelemben jelölt géntechnológiai tevékenység engedélyezéséhez előírások nélkül hozzájárult.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.

Az ügyintézési határidő a Gtv. 9. § (1) bekezdése alapján 90 nap. Az ügyintézési határidőbe a szakhatósági eljárás időtartama, valamint a társadalmi konzultáció lefolytatásának időtartalma a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 33. § (3) bekezdésének d) pontja és a Gtv. 9.§ (5) bekezdése alapján nem számít bele.

A Kérelmező a géntechnológiai tevékenység engedélyezéséért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról szóló 138/2004. (IX. 23.) FVM rendelet 1. számú mellékletének 3. pontjában meghatározott igazgatási szolgáltatási díjat megfizette.

Határozatomat a Gtv. 3. §, 4. § (1) bekezdésének b) pontja, 8. § (1) bekezdése, 8/A. §, 9.§ (1)-(6) bekezdései, a Rendelet 1. § (1) bekezdése b) pontja, 2. §-a, a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról szóló 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet 1. § - 2. §-a, a humán-egészségügy, humán gyógyszergyártás területén, és az emberi testtel közvetlenül érintkező vegyi anyagok esetében géntechnológiai tevékenység végzését engedélyező géntechnológiai hatóság, valamint a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén, illetve egyéb ipari célú felhasználás esetében géntechnológiai tevékenység végzését engedélyező eljárásban közreműködő géntechnológiai szakhatóság kijelöléséről szóló 14/2008. (IV. 17.) EüM rendelet 1. § (1) bekezdése, valamint a Ket. 71. § (1) bekezdése és 72. § (1) bekezdése alapján hoztam meg.

Hatáskörömet a Rendelet 1. § (3) bekezdése biztosítja, figyelemmel a központi államigazgatási szervekről valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 5. § (3) bekezdésére és a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2014. évi XX. törvény 1. § (2) bekezdésének c) pontjára, valamint a Földművelésügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 3/2014. (VIII.1.) FM utasítás 83. § (1) bekezdésére és a 2. függelékének 4.2.4. pontjának 3. a.) alpontjára.

A jelen határozat elleni fellebbezés lehetőségét a Gtv. 3. § (4) bekezdése és a Ket. 100. § (1) bekezdés a) és d) pontjai zárják ki, a döntés bírósági eljárás keretében történő felülvizsgálatának lehetőségét a Ket. 100. § (2), továbbá 109. § (1) bekezdése a) pontja valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) és 338. § (1)-(2) bekezdései biztosítják. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság illetékessége a Pp. 326. § (7) bekezdésén alapul.

A génállomány forrásai, a használt recipiens, donor, illetve szülő mikroorganizmusok, a használt gazda-vektor rendszer:

Befogadó szervezetek:

- Fowlpox-Laryngotracheitis vírus

Donor szervezetek és vektorok:

- Laryngotracheitis vírus 632-es USA törzs
- Laryngotracheitis vírus NS-175 törzs

Zárt rendszerű felhasználás osztályba sorolása: 2. osztály**A munka céljai, a módosításokba bevont génállományok tervezett funkciói:**

A donor gének a csirkék fertőtő gége- és légcsőgyulladásának kórokozójából származnak. A cél az élő vírusok felhasználásával készült vakcina formulázása és fagyasztva-szárítása.

Kockázatértékelés összefoglalása

Sem a recipiens FP vakcina-vírusnak sem a genetikailag módosított végső formának nincs humán egészségügyi jelentősége. Mind a donor mind a befogadó szervezet szigorúan gazdaspecifikus, emberre teljesen veszélytelen. A donor gének immunogen tulajdonságokkal rendelkeznek, patogén hatásuk nincs, önálló replikációra nem képesek. A módosított forma csak csirkében és pulykában képes szaporodni, apatogén, nem allergén, nem toxikus, vektora nincs, antibiotikum rezisztencia gént nem hordoz.

Hulladékkezelésre vonatkozó információk

Veszélyes hulladékot csak veszélyes hulladék szállításra minősített göngyölegben gyűjtik és tárolják a telephelyen. A takarítást és hulladékkezelést a hatályos jogszabályoknak megfelelő protokollok tartalmazzák, minden folyamatot ezen szabályok betartásával végeznek.

Tájékoztatás az új borszóló ültetvény telepítések számára engedélyezhető terület nagyságáról

A borszóló telepítés és kivágás engedélyezésének és ellenőrzésének eljárási rendjéről szóló 81/2015. (XII.16.) FM rendelet (a továbbiakban Rendelet) 4. § (2) bekezdésében biztosított jogkörömben az új borszóló ültetvény telepítések számára engedélyezhető terület nagyságát 2016. évre vonatkozóan 648 hektárban állapítom meg.

Az új telepítések számára engedélyezhető terület nagyságát a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 65. cikk (2) bekezdésének a) pontja alapján engedélyezhető maximumban állapítottam meg.

A Rendelet 5. § (1) bekezdése alapján az új telepítési engedély iránti kérelmet 2016. március 10. és március 31. között lehet benyújtani az illetékes hegybíróhoz.

Dr. Fazekas Sándor s. k.
földművelésügyi miniszter

Pályázati felhívás a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő felterjesztésre

A természetvédelemért felelős miniszter – egyetértésben a kulturális örökség védelméért felelős miniszterrel, együttműködve a területfejlesztésért felelős miniszterrel és a területrendezésért felelős miniszterrel – pályázatot ír ki a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő felterjesztésre.

A pályázat az Európai Táj Egyezmény 11. cikkével és az Európa Tanács Táj Díját meghatározó szabályokról szóló CM/Res(2008)3 határozattal összhangban, a földművelésügyi miniszter által kitűzhető díjakkal kapcsolatos minisztériumi feladatokról szóló 9/2015. (V. 29.) FM utasítása alapján kerül kiírásra a Földművelésügyi Minisztérium által.

*Dr. Fazekas Sándor s. k.
földművelésügyi miniszter*

A pályázat célja

A Magyar Tájdíj a magyar táj védelme, kezelése, tervezése érdekében kiemelkedő tevékenységet folytató önkormányzatok, önkormányzati társulások és társadalmi szervezetek részére létrehozott díj. A díjat a földművelésügyi miniszter tűzi ki, egyetértésben a kulturális örökség védelméért felelős miniszterrel, együttműködve a területfejlesztésért és a területrendezésért felelős miniszterekkel. A díj odaítélése pályázati rendszerben történik. A díjat két évente egy alkalommal, az Európa Tanács Táj Díja adományozásával azonos évben, az április 22-ei Föld Napja alkalmából lehet elnyerni.

A nemzeti szintű pályázat egyik célja, hogy az arra legérdemesebb és legesélyesebb pályázat képviselhesse hazánkat a nemzetközi megmérettetésben az Európa Tanács Táj Díj pályázatán.

Az Európa Tanács Táj Díja¹ olyan megtisztelő kitüntetés, amely önkormányzatok, önkormányzati társulások, valamint társadalmi szervezetek kiemelkedő hozzájárulását ismeri el a táj fenntartható védelme, kezelése és/vagy tervezése területén. A díjat nem táj kapja, hanem az(ok) a szervezet(ek), amely(ek) a táj természeti és kulturális értékeit a maguk egységében megőrzi, fenntarthatóan hasznosítja és mindezek érdekében példaértékű tevékenységet végez.

A felhívottak köre

Pályázatot nyújthatnak be:

- települési és megyei önkormányzatok, valamint önkormányzati társulások, melyek olyan politikát alakítottak ki, illetve intézkedéseket, beruházásokat valósítottak meg az adott táj tervezésére, kezelésére és/vagy védelmére, amelyek tartósan hatékonyak bizonyultak, és ezáltal Európa-szerte példaként szolgálhatnak más önkormányzatok számára is;
- olyan társadalmi szervezetek, melyek különösen sokat tettek egy adott táj védelméért, kezeléséért és/vagy tervezéséért;

Az előzőekben említett szervezetek közösen is benyújthatnak pályázatot, ha közösen valósították meg a programot.

---

¹ Az Európa Tanács Táj Díjáról és a Magyar Tájdíjról bővebben az állami természetvédelem magyar nyelvű weboldalán itt lehet tájékozódni: www.termeszetvedelem.hu/tajegyezmeny

Országhatáron átnyúló tájak védelme kezelése és/vagy tervezése érdekében indított, nemzetközi együttműködésben megvalósult program esetén a Magyarország területén működő helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások és/vagy társadalmi szervezetek nyújthatnak be pályázatot.

Önállóan nem pályázhatnak, de pályázati programban közreműködő vagy finanszírozó partnerként részt vehetnek gazdasági szervezet is.

A pályázat benyújtásának tartalmi és formai követelményei

A pályázatnak **kötelező jelleggel tartalmaznia kell** a következőket:

- hiánytalanul kitöltött pályázati űrlap², és annak részeként
- fényképes dokumentáció a program végrehajtásáról és/vagy eredményéről (legalább 5, de legfeljebb 20, a természeti és kulturális örökségi vonatkozásokat is bemutató fénykép képaláírással, a szerző(k) megjelölésével);
- áttekintő térkép a pályázati program által érintett területről, az érintett természeti és kulturális örökségi értékekről, az elvégzett beavatkozások helyének feltüntetésével, szükség esetén külön mellékletként is, az erre alkalmas méretarányban!

A pályázat **nem kötelezően** tartalmazhatja a következő mellékleteket:

- szöveges és képes összefoglaló;
- diavetítés (slide show vagy .ppt előadás), videó-bemutató (legfeljebb 5 perc);
- a program megvalósulásáról készült, illetve megjelent kiadványok, híradások, írásos vélemények.

A kitöltött pályázati űrlapot **nyomtatott formában** (1 példányban) és **elektronikusan** (PDF formátumban is!, CD-n vagy DVD-n, 2 példányban) kell benyújtani.

A pályázatok beadásának határideje (postabélyegző kelte): 2016. június 30. (csütörtök)

A pályázati anyagokat **postán, ajánlott küldeményként** az alábbi címre kell eljuttatni:

Földművelésügyi Minisztérium, Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály, 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.

A borítékra kérjük ráírni: **Magyar Tájdíj pályázat 2017**

A bírálóbizottság csak az előírt feltételeknek megfelelő, határidőre hiánytalanul beérkezett pályázatokat bírálja el.

A pályázat benyújtásával a pályázók elfogadják, hogy mind a természetvédelemért felelős Földművelésügyi Minisztérium, mind pedig a kulturális örökségért, területfejlesztésért és a területrendezésért felelős Miniszterelnökség a pályázatok tartalmát (szöveg, fotó) szerzőkre (pályázókra) történő hivatkozással, külön engedély nélkül ingyenesen, területi és időbeli korlátozás nélkül, minden ismert felhasználási módra kiterjedően felhasználhatja az Európai Táj Egyezmény népszerűsítését célzó kommunikációs anyagokban vagy egyéb, az Egyezményhez kapcsolódó publikációkban, tevékenységekben. Mind a Földművelésügyi Minisztérium, mind pedig a Miniszterelnökség felhasználási joga kiterjed a mű átdolgozására, tetszőleges példányszámú többszörözésére, a mű számítógéppel vagy elektronikus adathordozóra történő másolására, többszöri felhasználására, valamint arra, hogy azt harmadik személynek hasznosítás céljából átadja, a mű felhasználására vonatkozó engedélyt harmadik

---

² A pályázati űrlap letölthető az Európai Táj Egyezmény magyar nyelvű weboldaláról (www.termeszetvedelem.hu/tajegyezmeny), a Tájdíj menüpontnál.

személyre átruházza, továbbá arra is, hogy harmadik személynek a mű további felhasználására engedélyt adjon.

A pályázatok elbírálása

A pályázatok elbírálásának menete és módja

A beérkezett pályázatokat az Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport, amelynek tagjai a pályázat lebonyolításában közreműködő minisztériumok (Földművelésügyi Minisztérium, Miniszterelnökség, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) delegáltjai, állandó szakértőinek bevonásával bírálja el.

A Bírálóbizottság tagja vagy megbízottja szükség esetén helyszíni szemlét tart, amelynek során meggyőződik a pályázatban szereplő információk hitelességéről és a programok működésének eredményességéről. A Bírálóbizottság tagjai a pályázatokat pontozással minősítik. A Bírálóbizottság minden pályázatról szöveges szakmai értékelést ad. Az értékelést követően a Minisztérium tájvédelemért felelős szervezeti egysége javaslatot tesz a természetvédelemért felelős miniszternek a díj odaítélésére.

A pályázatnak a következőkben ismertetett általános és szakmai szempontoknak kell megfelelnie.

A pályázatok elbírálásának általános szempontjai

A Magyar Tájdíjra benyújtásra csak az a pályázati program kerülhet, amelynek egésze vagy valamely része/szakasza már legalább 3 éve, dokumentált módon befejeződött, és az eredmények a lakosság számára elérhetőek. Előnyt jelent, ha a program a dokumentált szakasszal nem zárult le, hanem az elért eredmények fenntartása, a táji változások nyomán követése és további tájvédelmi-tájfejlesztési tevékenységek a pályázat időpontjában is folyamatban vannak. Az Európai Táj Egyezmény szellemiségével összhangban a pályázati programok bárhol megvalósulhatnak, függetlenül attól, hogy természetvédelmi oltalom alatt állnak-e, vagy sem.

A pályázaton indulhatnak olyan szervezetek is, amelyek a Magyar Táj Díj korábbi pályázatán részt vettek, de a díj ugyanazzal a programmal csak egyszer nyerhető el. A díjat már elnyert szervezet számára a díj akkor nyerhető el, ha a bírálat óta 5 év eltelt, ha a korábbi díjazott tevékenysége óta tevékenységét továbbfejlesztette és az új program önállóan is elismerésre érdemes.

A tájvédelmi, tájfejlesztési programot közösen megvalósító és együtt pályázó szervezetek a díjat együttesen nyerhetik el.

A pályázatok elbírálásának szakmai szempontjai

1. szakmai szempont – Fenntartható területi fejlődés

A benyújtott, megvalósított program mérhető módon járuljon hozzá a táj védelméhez, kezeléséhez és/vagy tervezéséhez. Tervezési jellegű programok esetén az értékelés a terv megvalósulása alapján történik.

A program továbbá:

- egyen összhangban az érintett terület táji, természeti és kulturális örökségi adottságaival;
- legyen összhangban a hatályos országos, térségi és települési szintű környezet-, természetvédelmi programokkal, szabályozásokkal, a területi tervekkel és a településrendezési eszközökkel;
- legyen összhangban a fenntartható fejlődést célzó nemzetközi és országos politikával;

- mutassa be, hogy a tevékenység hogyan járul hozzá a táj környezeti, társadalmi, gazdasági, kulturális és esztétikai szempontokat kiegyensúlyozottan figyelembe vevő, fenntartható hasznosításához;
- irányuljon valamely, a táj szerkezetét és karakterét veszélyeztető, károsító, a természeti és kulturális örökségi értékeit veszélyeztető folyamat megszüntetésére, a táj jellegének megőrzésére vagy kedvező irányú változtatására;
- segítse a táj gazdagodását, a benne rejlő természeti és kulturális örökségi, gazdasági valamint esztétikai értékeinek növelését, új táji értékek megjelenését.

2. szakmai szempont – Példamutatás

A pályázatba foglalt tájak védelmét, kezelését és/vagy tervezését segítő, megvalósult programok mutassanak eredményes és fenntarthatóan működő gyakorlati példát mások számára.

3. szakmai szempont – Közösségi részvétel

A programokban érintett tájak védelmét, kezelését és/vagy tervezését szolgáló programok, intézkedések, beruházások megvalósítása során a helyi és térségi szereplőket, a jogszabályok által meghatározott hatóságokat, valamint más érintett feleket is be kell vonni. A társadalmi részvétel történhet az érintettek közötti párbeszéddel, eszmecserével (például lakossági fórumok, találkozók, viták, egyeztetések, terep bejárások), valamint nyilvános egyeztetések, társadalmasítások keretében.

Az eredménynek világosan tükröznie kell a helyi közösség igényeit a környező tájjal kapcsolatban, a pályázatnak be kell mutatni a program társadalmi támogatottságát.

A pályázat elbírálásánál előnyt jelent, ha a program végig az érintett felek aktív együttműködésével valósult meg, a tervezéstől, a kivitelezésen keresztül, a fenntartásig.

4. szakmai szempont – A téma iránti fogékonyság növelése, oktatás, képzés, ismeretterjesztés, szemléletformálás

A pályázatban értékelésre kerülnek a táj értékének és szerepének megértetése iránt tett intézkedések (pl. népszerűsítő kiadványok megjelentetése, rendezvények szervezése, tájékoztató táblák kihelyezése, oktatási-képzési programok elindítása).

5. szakmai szempont – Komplexitás

Előnyt élveznek azok a pályázatok amelyek

- a tájat komplexitásában mutatják be,
- a táj gazdasági és társadalmi összefüggéseit is figyelembe veszik,
- a táj és az ember kapcsolatának kiegyensúlyozottságát hosszú távon biztosítják,
- a tevékenységeik együttes hatását is figyelembe veszik.

A pályázaton sikeresen résztvevőknek járó elismerések

Az érvényes pályázatot benyújtó pályázók **oklevelet** kapnak, a **győztes pályázó emléktáblát** kap.

Az emléktábla 30*42 cm méretű, bronzból készül, amit az Európai Táj Egyezmény emblémája, a természetvédelem kócsagos emblémája, egy jellegzetes magyar táj stilizált ábrázolása díszít, amely fölé kidomborodó betűkkel a tájdíj elnyerésére utaló „Magyar Tájdíj” felirat, az aljára az évszám kerül.

Az emléktábla a díj odaítélésének tényét igazolja, amelyet a díjazott a székhelyén lévő épületen vagy egyéb, arra alkalmas helyen, jól látható módon elhelyezheti.

A nyertes pályázatokban szereplő tájvédelmi–tájfejlesztési programokról szóló ismertetőket egy éven keresztül térítésmentesen **bemutatásra kerülnek** az Európai Táj Egyezmény magyar nyelvű weboldalán (www.termeszetvedelem.hu/tajegyezmeny).

A nyertes pályázatokról, programokról a pályázat kiírója kiállítást szervez a nyertes pályázók bevonásával.

A legmagasabb pontszámot elért pályázat nyeri el a **Magyar Tájdíjat**, valamint **képviseleti Magyarországot az Európa Tanács Táj Díja 2017. évi pályázatán**. (A magyar jelölt angol nyelvű pályázatának előkészítéséről és az Európa Tanács titkárságához történő benyújtásáról a Földművelésügyi Minisztérium gondoskodik.)

A Magyar Tájdíjat a természetvédelemért felelős miniszter (akadályoztatása esetén megbízottja) a Föld Napja alkalmából szervezett **nyilvános ünnepség** keretében adja át. Ennek időpontjáról az elismerésben részesülő pályázók külön értesítést kapnak.

Hasznos információk

A pályázattal kapcsolatban érdeklődni a Földművelésügyi Minisztérium, Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályon az alábbi elérhetőségeken lehet: e-mail: nptf@fm.gov.hu

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	---------

ADATLAP

Kérjük az adatlapot hiánytalanul töltsé ki!

A kitöltött pályázati űrlapot **nyomtatott formában** (1 példányban) és **elektronikusan** (PDF formátumban is!, CD-n vagy DVD-n, 2 példányban) kell benyújtani.

A pályázatok beadásának határideje (postabélyegző kelte): **2016. június 30. (csütörtök)**

A pályázati anyagokat **postán, ajánlott küldeményként** az alábbi címre kell eljuttatni:

Földművelésügyi Minisztérium,
Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály,
1055 Budapest,
Kossuth Lajos tér 11.

A borítékra kérjük ráírni: **Magyar Tájdíj pályázat 2017**

A program címe (max. 200 karakter):

A program helyszíne

A program megvalósításának időszaka (év, hónap)
FIGYELEM! Csak az a pályázati program kerülhet befogadásra, amelynek egésze vagy valamely szakasza már legalább 3 éve dokumentált módon befejeződött, és az eredmények a lakosság számára elérhetőek.
Kezdő időpont: <input style="width: 150px;" type="text"/>
Befejező időpont: <input style="width: 150px;" type="text"/>

A program elérhetősége
A program eredményei mikortól elérhetőek az érintettek számára? (év, hónap)
Foglalja össze, hogy a program eredményeit milyen formában tették elérhetővé az érintettek számára? (max. 250 karakter)

A pályázó szervezet(ek) megnevezése [önkormányzat(ok), önkormányzati társulás(ok), civil szervezet(ek)]³
--

A szervezet neve:	
A szervezet címe:	

A szervezet neve:	
A szervezet címe:	

³ A pályázó szervezetek számának megfelelően az adatlap bővíthető.

A pályázó szervezet(ek) kapcsolattartója ⁴

Név:		Levelezési cím:	
Telefon:		E-mail:	

A pályázati programban közreműködő egyéb szervezet(ek) megnevezése ⁵

A szervezet neve:	
A szervezet címe:	

A pályázati programot finanszírozó szervezet(ek) megnevezése ⁶

A szervezet neve:	
A szervezet címe:	

A szervezet neve:	
A szervezet címe:	

---

⁴ Kérjük, hogy csak egy kapcsolattartó személyt nevezzen meg.

⁵ A pályázó szervezetek számának megfelelően az adatlap bővíthető.

⁶ A pályázó szervezetek számának megfelelően az adatlap bővíthető.

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	---------

ALÁÍRÓLAP ⁷

A pályázó szervezet neve:		
A pályázó szervezet aláírásra jogosult képviselője		
Név:		..... cégszerű aláírás
Beosztás:		

Dátum:	
--------	--

A pályázó szervezet neve:		
A pályázó szervezet aláírásra jogosult képviselője		
Név:		..... cégszerű aláírás
Beosztás:		

Dátum:	
--------	--

⁷ A közreműködő partnerek számának megfelelően az aláírólap bővíthető.

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	---------

NYILATKOZAT⁸

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a pályázati program minden eleme jogszerűen, a szükséges engedélyek beszerzését követően, a környezet-, természet- és tájvédelmi, valamint az egyéb vonatkozó jogszabályok, továbbá az esetlegesen felhasznált állami és Európai Uniói forrásokra vonatkozó előírások maradéktalan betartása mellett valósult meg.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a pályázati dokumentum minden eleme tekintetében minden ismert felhasználási módra kiterjedő, területi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos felhasználási joggal rendelkezem. Hozzájárulok, hogy mind a Földművelésügyi Minisztérium mind pedig a Miniszterelnökség a pályázatban foglalt tartalmat (szöveg, fotó) szerzőre történő hivatkozással külön engedély nélkül ingyenesen, területi és időbeli korlátozás nélkül, minden ismert felhasználási módra kiterjedően az Európai Táj Egyezmény népszerűsítését célzó kommunikációs anyagokban vagy egyéb, az Egyezményhez kapcsolódó publikációkban, tevékenységekben felhasználja. Mind a Földművelésügyi Minisztérium, mind pedig a Miniszterelnökség felhasználási joga kiterjed a mű átdolgozására, tetszőleges példányszámú többszörözésére, a mű számítógéppel vagy elektronikus adathordozóra történő másolására, többszöri felhasználására, valamint arra, hogy azt harmadik személynek hasznosítás céljából átadja, a mű felhasználására vonatkozó engedélyt harmadik személyre átruházza, továbbá arra is, hogy harmadik személynek a mű további felhasználására engedélyt adjon.

A pályázó szervezet neve:		
A pályázó szervezet aláírásra jogosult képviselője		
Név:		
Beosztás:		..... cégszerű aláírás

Dátum:

A pályázó szervezet neve:		
A pályázó szervezet aláírásra jogosult képviselője		
Név:		
Beosztás:		..... cégszerű aláírás

Dátum:

⁸ A nyilatkozatot valamennyi pályázó szervezet képviselőjének alá kell írnia. Ennek megfelelően a nyilatkozati lapot bővíteni lehet.

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

A PÁLYÁZÓ SZERVEZET(EK) BEMUTATÁSA

Mutassa be a pályázó szervezete(ke)t, különös tekintettel a tájvédelem–tájfejlesztés terén korábban végzett tevékenységére (max. 5000 karakter)!

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

A PÁLYÁZATI PROGRAM BEMUTATÁSA

Ismertesse a pályázó szervezet(ek) által a tájvédelmére, kezelésére és/vagy tervezésére irányuló, megvalósított programot, amely tartósan hatékornak bizonyult és példaként szolgálhat mások számára (max. 20 000 karakter)!

Több együttműködő pályázó szervezet esetén mutassa be az egyes résztvevők programban való közreműködését! (max. 2500 karakter)!

Ismertesse, hogyan dokumentálták a program eredményeit, és milyen módon tették azokat a nagyközönség számára elérhetővé! (max. 2500 karakter)!

Ha a tájvédelmi-tájfejlesztési intézkedések a pályázati program lezárulása után is folytatódottak, illetve hatottak, kérjük ismertesse azok fontosabb elemeit! (max. 2500 karakter)

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

A PÁLYÁZATI FELTÉTELEKNEK VALÓ MEGFELELÉS

Ha valamely elem a program bemutatásánál már szerepelt, kérjük a megfelelő helyen ismételje meg. Ennél a pontnál csak felsorolás jelleggel kell bemutatni a program fontosabb elemeit.

<i>1. feltétel – Fenntartható területi fejlődés</i>	
Mutassa be a program összhangját az érintett terület táji, természeti és kulturális örökségi adottságaival! (max. 250 karakter)	
Mutassa be a program összhangját az országos, térségi és települési szintű környezetvédelmi, természetvédelmi programokkal, szabályozásokkal! (max. 250 karakter)	
Mutassa be a program összhangját az országos, térségi és települési szintű területi tervekkel, településrendezési eszközökkel (max. 250 karakter)	
Mutassa be a program összhangját a fenntartható fejlődést célzó nemzetközi és országos politikával! (Max. 250 karakter)	
Mutassa be a program megfelelését a környezeti, társadalmi és gazdasági, kulturális és esztétikai szempontokat kiegyensúlyozottan figyelembe vevő fenntarthatóság feltételeinek! (max. 250 karakter)	
A program a táj szerkezetét és karakterét, a jellemző tájelemeket veszélyeztető, károsító, a természeti és kulturális örökségi értékeit veszélyeztető folyamat(ok) megszüntetésére, a táj jellegének megőrzésére vagy kedvező irányú változtatására irányult? (max. 250 karakter)	
A program hogyan gazdagította a tájat, hogyan növelte a benne rejlő természeti és kulturális örökségi, gazdasági, valamint esztétikai értékeit, hogyan járult hozzá új táji értékek kialakulásához? (max. 250 karakter)	

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	---------

2. feltétel – Példamutatás

Nevezze meg a program példaértékű elemeit! (max. 250 karakter)	
---	--

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

3. feltétel – Közösségi részvétel

Sorolja fel a programba bevont társadalmi és egyéb szervezeteket (helyi és térségi szereplőket, hatóságokat)! (max. 250 karakter)	
Ismertesse, hogy a szervezeteket a program mely szakaszában, milyen módszerekkel, eszközökkel vonták be? (max. 250 karakter)	
A program mely szakaszában, milyen módszerekkel, eszközökkel vonták be az érintett lakosságot a programba? (max. 250 karakter)	
A lakosság részéről milyen fontosabb igények fogalmazódtak meg? Mennyire azonosul az érintett közösség a programmal, mennyire tükrözi a program a közösség elvárásait? (max. 250 karakter)	

4. feltétel – A téma iránti fogékonyság növelése, oktatás, képzés, ismeretterjesztés, szemléletformálás

A program mely elemei járultak hozzá leginkább a táj természeti és kulturális örökségi értékei iránti fogékonyság növeléséhez? (max. 250 karakter)	
A program hol és hogyan lett dokumentálva, hol elérhető az érintettek számára?	

5. feltétel – Komplexitás

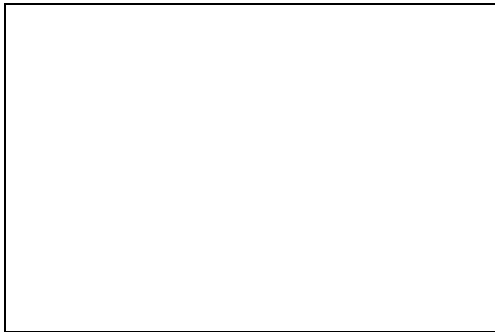
Mutassa be hogyan valósult meg a programban a tájgazdasági és társadalmi összefüggéseinek komplex kezelése! (max. 250 karakter)	
Mutassa be hogyan járul hozzá a program a táj és az ember kapcsolatának kiegyensúlyozottságához! (max. 250 karakter)	
Figyelembe vették-e a programban az egyes tevékenységek együttes hatását?	

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ A PROGRAMRÓL

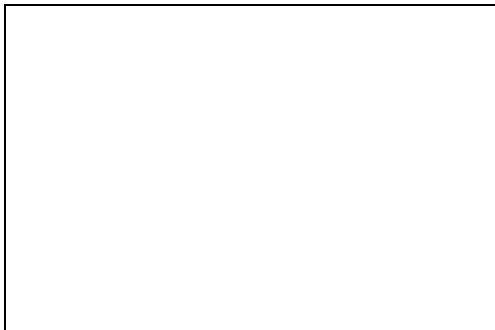
Mutassa be a pályázati programot a program végrehajtását és/vagy eredményét, a természeti és kulturális örökségi vonatkozásokat is bemutató fényképekkel, a szerző, a helyszín és téma megjelölésével (minimum 5 maximum 20 fotó, JPEG min. 350 dpi)!

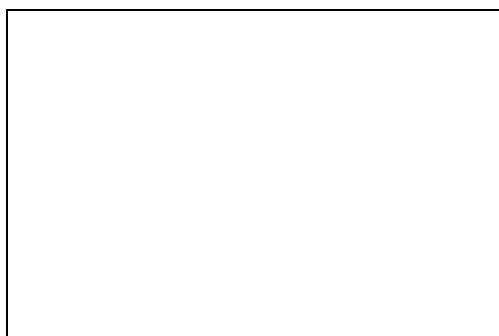
1. fotó: *(helyszín, téma), (szerző)*

2. fotó: *(helyszín, téma), (szerző)*

3. fotó: *(helyszín, téma), (szerző)*

4. fotó: *(helyszín, téma), (szerző)*

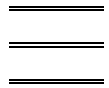
5. fotó: *(helyszín, téma), (szerző)*

PÁLYÁZAT
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre

A pályázat azonosító száma (a pályázat kiírója tölti ki!):	MT2017/
--	----------------

ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP A PROGRAMRÓL

Mutassa be a pályázati programot áttekintő térképpel, a pályázati program által érintett terület, az érintett természeti és kulturális örökségi értékek, az elvégzett beavatkozások helyének feltüntetésével! (Szükség esetén külön mellékletként is, az erre alkalmas méretarányban!)
--

BÍRÁLATI LAP

a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre kiírt pályázat pályaműveinek elbírálásához

A pályázó program címe:	
A megvalósítás helye:	
Pályázó szervezet(ek):	
A pályázat azonosítója:	MT2017/000

1. Ellenőrző lista

Kérjük a jobboldali oszlopban „+”-el jelölje, hogy megvalósult-e a követelmény! Ha valamely követelmény nem teljesült, kérjük „-”-el jelölje és adjon rövid szöveges indoklást!
Ha bármelyik feltétel nem teljesült, további bírálatra nincs szükség.

<i>Formai követelmények</i>		<i>Megvalósulás</i>
1.	A pályázat határidőn belül került feladásra (FM ellenőrzi)	
2.	A pályázat megfelelő formátumban tartalmazza a kötelezően csatolandó pályázati dokumentumokat (FM ellenőrzi) pályázati űrlap: nyomtatott formában (1 db) és elektronikusan (2 db CD/DVD);	
3.	Az adatlapon szerepel a vezető és közreműködő partnerek aláírásra jogosult képviselőinek az aláírása	
4.	A szervezet jogosult a pályázaton való részvételre	
5.	A pályázó nyilatkozatot tett a program jogszerűsége, a szerzői és felhasználói jogok tekintetében	
6.	A pályázati űrlap minden pontja megválaszolásra került (beleértve fényképes dokumentáció (5-20 db) fénykép képaláírással, szerző megjelöléssel; áttekintő térkép)	
7.	A pályázó program egésze vagy valamely szakasza már legalább 3 éve - dokumentált módon - befejeződött, eredményei az érintett lakosság számára elérhetőek ¹	
<i>Általános tartalmi követelmények</i>		
8.	A pályázó program ténylegesen hozzájárul a táj védelméhez és fenntartható fejlesztéséhez	
9.	A pályázati program egésze vagy valamely meghatározó eleme gyakorlati példát mutat mások számára	

¹ A Magyar Tájdíj pályázatra csak az a pályázat fogadható be, illetve az Európa Tanács Táj Díjára felterjesztésre csak az a pályázati program kerülhet, amelynek egésze vagy valamely szakasza már legalább 3 éve dokumentált módon befejeződött, és az eredmények a lakosság számára elérhetőek.

BÍRÁLATI LAP
a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre kiírt pályázat pályaműveinek elbírálásához

Rövid szöveges indoklás (max. 1000 karakter) ²:

2. Értékelés

Kérjük értékelje a pályázati programot az egyes szempontoknak való megfelelés alapján! Ezt követően kérjük, röviden értékelje, hogy a bemutatott program mennyire felel meg az adott feltételnek!

<i>1. feltétel – Fenntartható területi fejlődés</i>	<i>Elérhető pontszám</i>	<i>Kapott pontszám</i>
A program összhangja az érintett terület táji, természeti és kulturális örökségi adottságaival	0–5	
A program összhangja az országos, térségi és települési szintű környezet- és természetvédelmi programokkal, szabályozásokkal, területi tervekkel és településrendezési eszközökkel, a program tervszerűsége	0–5	
A program összhangja a fenntartható fejlődést célzó nemzetközi és országos politikával	0–5	
Mennyire járul hozzá a program a környezeti, természeti, társadalmi és gazdasági, kulturális és esztétikai szempontokat figyelembe vevő, fenntartható hasznosításhoz?	0–5	
A program hatása a táj szerkezetét és karakterét, a természeti és a kulturális örökségi értékeit veszélyeztető, károsító folyamat(ok) megszüntetésére, a táj jellegének megőrzésére vagy kedvező irányú változtatására	0–5	
A program milyen mértékben gazdagította a tájat, milyen mértékben járult hozzá új táji értékek kialakulásához?	0–10	
Összpontszám:	35	

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

2. feltétel – Példamutatás

A program példaértékűsége	0–10	
Összpontszám:	10	

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

3. feltétel – Közösségi részvétel

Más szervezetek bevonása a programba	0–5	
Az érintett lakosság bevonása a programba	0–5	
A program társadalmi támogatottsága: mennyire azonosul az érintett	0–5	

² Csak akkor kell kitölteni, ha valamely követelmény nem teljesült.

BÍRÁLATI LAP

a Magyar Tájdíj (2017) elnyerésére és az Európa Tanács Táj Díjára (2017) történő
felterjesztésre kiírt pályázat pályaműveinek elbírálásához

közösség a programmal, mennyire tükrözi a program a közösség elvárásait?		
Összpontszám:	15	

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

4. feltétel – A téma iránti fogékonyság növelése, oktatás, képzés, ismeretterjesztés, szemléletformálás

A program hozzájárulása a táji, természeti és kulturális örökségi értékek iránti fogékonyság növeléséhez	0–10	
A program eredményeinek dokumentálása és elérhetősége az érintettek számára	0–10	
Összpontszám:	20	

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

5. feltétel – Komplexitás

Hogyan valósult meg a programban a táj gazdasági és társadalmi összefüggéseinek komplex kezelése?	0–10	
Hogyan járul hozzá a program a táj és az ember kapcsolatának kiegyensúlyozottságához?	0-5	
Figyelembe vették-e a programban az egyes tevékenységek együttes hatását?	0-5	
Összpontszám:	20	

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

Összes pontszám (1–5. feltétel):

100

Rövid szöveges értékelés (max. 500 karakter):

Egyéb szempontok

A program folytatása a pályázó program lezárulása után	+/-0	
--	------	--

Bíráló neve:		..... Aláírás
Szervezet neve:		
Bíráló beosztása:		

Dátum:

Közlemény
a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban
benyújtott kérelem megjelentetéséről

A Földművelésügyi Minisztérium Élelmiszer-feldolgozási Főosztálya a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásról és a termékek ellenőrzéséről szóló 158/2009. (VII. 30.) Korm. rendelet 5. §-a alapján megjelenteti a Makói petrezselyemgyökér termék-leírását.

A jogos gazdasági érdeküket igazoló és Magyarország területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező természetes vagy jogi személyek a kérelemben foglaltakkal kapcsolatos kifogásaikat a közzétételtől számított két hónapon belül írásban nyújthatják be a Földművelésügyi Minisztérium Élelmiszer-feldolgozási Főosztályára (1860 Budapest). A termék-leírás mellékletei ugyancsak a FM Élelmiszer-feldolgozási Főosztályán tekinthetők meg, előzetes időpont-egyeztetés alapján.

1. A TERMÉK ELNEVEZÉSE

„Makói petrezselyemgyökér”

2. A TERMÉK LEÍRÁSA

A „Makói petrezselyemgyökér” a *Petroselinum crispum var. tuberosum* fajtának jelzett gyökerét jelöli. Makón és környékén a petrezselyemgyökeret hosszú ideje zöldségnek nevezik, mely alatt pontosan a Makói hosszú tájfajta termesztését értjük.

A kereskedelmi forgalomba hozatalakor a „Makói petrezselyemgyökér” termékeknek összességében épek, egészségesnek kell lennie.

Magas szárazanyag tartalma, télállóságát, a tájkozterre jellemző éghajlati és talajviszonyok az íz- aroma kialakulását biztosítják.

A terméket az egyenes és sima felület, tömött szövet, fehér hús, a külsőt a krém fehér szín, az ízt pedig az édeskés íz jellemzi. Kellemes illata és zamata, nagy termőképessége és elállósága miatt hazánk egyik legjobb minőségű petrezselyem gyökere. A magyar konyhának hagyományos és közkedvelt fűszernövénye.

3. A FÖLDRAJZI TERÜLET TÖMÖR MEGHATÁROZÁSA

Az oltalom alatt álló földrajzi jelzésű (OFJ) „Makói petrezselyemgyökér” termesztésének területe Csongrád megyében a „Makói kistérségben” összefüggő területet alkotva helyezkedik el.

A Makói petrezselyemgyökér termesztése a következő települések közigazgatási határain belül történik: Makó, Csanádpalota, Apátfalva, Ambrózfalva, Csanádalberti, Ferencszállás, Földeák, Királyhegyes, Kiszombor, Klárafalva, Kövegy, Magyarcsanád, Maroslele, Nagyér, Nagylak, Óföldeák, és Pitvaros.

4. A FÖLDRAJZI TERÜLETRŐL VALÓ SZÁRMAZÁS IGAZOLÁSA

A termőhelyek azonosítása érdekében a Csanád és Térsége Gazdakör nyilvántartja tagjait az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatali (MVH) regisztrációs számuk alapján. A regisztrációs számnak és a helyrajzi számnak szerepelnie kell a becsomagolt termékre helyezett címkén.

Az árumegjelöléshez használt egyedi címkéket a MAGOSZ makói szervezeténél, ill. a Csanád és Térsége Gazdakörnél tudják a termelők beszerezni.

5. A TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSÁNAK MÓDJA

A Makói petrezselyemgyökéret szabadföldön termesztik. A tömegáru tisztítottan, lomb nélkül jut el a felhasználóhoz. Célja a friss fogyasztás.

Elővetemény

Az elővetemény általában kalászos gabonaféle (őszi-tavaszi búza, őszi-tavaszi árpa, zab, tritikálé), amely korán lekerül (július) a területről. A szármaradványt be kell takarítani vagy a gyökéret be kell szántani, hogy a talajlakó kártevők ne szaporodjanak el.

Tápanyag utánpótlás

A tápanyag utánpótlás a talajvizsgálaton alapul. A talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag gazdálkodási tervet készítenek és az eredmények alapján juttatják ki a termelők az előírt hatóanyag mennyiségeket. Az alap műtrágyát ugarolás előtt juttatják ki kombinált műtrágyaként hektáronként 20-40 kg mennyiségben, amelyben a kálium tartalom túlsúlyban van, mivel a petrezselyem gyök gumós növény, ezért ez szükséges a megfelelő fejlődéséhez és beltartalmának kialakulásához. A nitrogén tartalmú fejtrágyát tenyésztésidőben kultivátorozással egy menetben szórják ki, átlagosan hektáronként 45-50 kg mennyiségben. Kondicionáló kezelésként szintén tenyésztésidőben több alkalommal, általánosan kéthetente (4-5 alkalommal) magas kálium tartalmú lombtrágyát juttathatnak ki, amely történhet kombinált kezelésként a növényvédelmi kezelésekkel egy menetben.

Talajművelés

A talajművelés az elővetemény betakarítása után minél rövidebb időn belül egy tárcsázással kezdődik a talajnedvesség megtartása miatt. Miután az árvakelés illetve a gyomok kikeltek, egy 20-25 cm-es keverő szántással leforgatják a zöld növényi részeket.

Mivel a Makói petrezselyemgyökér mélyen gyökerező növény, ezért szükséges a minél mélyebb szántás, illetve minél mélyebben megszántani a talajt (35-40 cm). A mélyszántásnál ügyelni kell arra, hogy a fogás szélesség minél kisebb legyen, hogy a szántás minél apróbb szerkezetű legyen.

A kétféle termesztéstechnológia (bakhátas, síkvetés) miatt a további talajmunkák eltérőek.

Bakhátas termesztési módnál a bakhátakat még az őszi folyamán előkészítik, és amint rá lehet menni kora tavasszal a talajra, elkezdődhet a bakhátakba a vetés.

Síkvetés esetén tavasszal vetőágyat készítenek és a vetést ezután tudják megkezdeni.

Vetés

Az optimális vetési idő a kora tavasz, március-április eleje. A vetés mélysége 2-3 cm. Síkvetéses technológia esetén a sortávolság 28-30 cm. Magmennyiség 1,2-1,5 kg/ha.

Bakhátas technológia esetén a bakhát mérete 110-130 cm. A bakhátban a vetés ikersorban történik. A két ikersor közötti távolság 7 cm, az ikersorok közötti távolság 20 cm. A bakháton 4 ikersor fér el biztonsággal. A magmennyiség 1,2-1,5 kg/ha.

Vetés történhet mindkét technológia esetében pneumatikus, illetve mechanikus szemenkénti vetőgéppel.

1. ábra. Petrezselyemvetés márciusban (Fekete, 1010)

Növényvédelem

A talajfertőtlenítés talajlakó kártevők ellen a vetéssel egy menetben történik.

Vegyszeres gyomirtás - vetés után, kelés előtt - alap gyomirtás. A Makói petrezselyemgyökéret 5-6 leveles korától kezdve a gyomosodás mértékétől függően felülkezelti szükséges. A felülkezelést általában osztott kezelésként alkalmazzák a kultúrnövény perzselésének elkerülése végett. Július elejétől kezdve szükség szerint a lisztharmat ellen védekeznek. Csapadékos, meleg ősz esetén a gyászsúnyog lárvája ellen tömeges rajzásban több alkalommal szükséges a védekezés.

2. ábra. A petrezselyem 6-8 cm-es állapotában (Fekete, 2010)

3. ábra. Petrezselyem föld

Betakarítás, tárolás

Augusztus közepétől kezdődik a lomb nélküli gyökér betakarítása, amint a gyökér vállátmérője eléri a 25-30 mm-t. Ez általában friss fogyasztásra kerül. A gyökér betakarítása kombinált módon gépi és kézi kiemeléssel történik. Betakarítás előtt a petrezselyem zöldjét lekaszálják. A betakarítás folyamatosan végezhető a fagyok beálltáig. Amennyiben enyhe a tél, a betakarítás télen is folytatható.

Ha talajban telet át a Makói petrezselyemgyökér, akkor a tavaszi betakarítás során törekedni kell, hogy a betakarítás legkésőbb április közepéig befejeződjön, mivel ezután a petrezselyem magházat hoz és a gyökér rész megfásul, ezáltal fogyasztásra alkalmatlanná válik.

A Makói petrezselyemgyökéret akkor kezdik el szedni tárolásra, amikor a hőmérséklet 10°C alá süllyed. Ennél a hőmérsékletnél a gyökér is megfelelően lehül és biztonságosan tárolható. A tárolás módja $1-3^{\circ}\text{C}$ között történik, konténerben. A párasításról folyamatosan gondoskodni kell az apadási veszteség csökkenésének elkerülése érdekében, 70%-os páratartalmat kell biztosítani.

A konténerbe a gyökér osztályozva és válogatva kerül (de földesen).

5.1. Áru előkészítés, értékesítés

A lomb nélküli gyökéret eladás előtt kádban áztatják, dobmosóban megmossák, osztályozzák, válogatják, csomagolják, és végül szikkasztják.

Osztályozás során Makói petrezselyemgyökérnek az a petrezselyem gyökér nevezhető, aminek hossza 30 cm feletti és vállátmérője a 3 cm-t eléri. A Makói petrezselyemgyökér csomagolása a vevő igénye alapján történik. Ez alapján műanyag M-10-es rekeszbe 5,6,8 és 10 kg-os kiszerelésben, 350 gr-os és 500 gr-os mikro perforált fóliába és raschel hálóbába készítik össze eladásra.

A Makói kistérségben kell történnie minden technológiai műveletnek. Az áruelőkészítést is a tárolás helyén kell elvégezni, különben a gyökér fonnyadásnak indul.

5.2. A címkézésre vonatkozó egyedi szabályok

A „Makói petrezselyemgyökér” OFJ termékek csomagolási egységei:

A „Makói petrezselyemgyökér” csomagolása a termelőknél történik.

M-10-es göngyölegben: 5,6,8, és 10 kg

Mikro perforált, raschel hálóban: 350 gr-os, 500 gr-os

4. ábra. 5 kg-os rekeszes Makói petrezselyemgyökér

5. ábra. 350 gr-os, mikro perforált fóliás Makói petrezselyemgyökér

6. A TERMÉK ÉS A FÖLDRAJZI TERÜLET KAPCSOLATA

A nagyban való petrezselyemgyökértermesztésnek tekintélyes múltja van Makón. Keletkezése és fejlődése a hagyma nagyban való termesztésével kapcsolatos. Így kialakulása a hagymáéval együtt, a XVIII. század második felére tehető. Szirbik Miklós, a város krónikása 1836-ban már virágzása tetőpontján rajzolja Makó petrezselyemgyökértermesztését. Azóta mind a mai napig Makó az ország legelső petrezselyemgyökér- és tormatermesztő vidéke.

Különösen keresett cikk a tél végén és tavasszal a szabad földben áttelelt s szép zöld levélkoronával bíró petrezselyemgyökér (Barna, 1929).

A termesztett petrezselyemgyökérfélék nagy száma és az áru hatalmas mennyisége azt mutatja, hogy a makóiak nem a múlt század elején kezdték el az intenzív petrezselyemgyökértermesztést. A kertészeti termékek vetésterülete azonban nem lehetett különösebben nagy, az 1830-as adatok szerint a veteményes terület a szőlővel együtt nem érte el az 1000 holdat. Tehát elsősorban a kertekben és a legjobb földeken termelték a petrezselyemgyökéret, s belterjesen, szép termésátlagokkal dolgoztak.

A petrezselyemgyökértermelés terjedőben és fejlődőben volt, sok régi szőlő helyén is veteményeskerteket csináltak. Ennek haszna különösen azért volt jelentős, mert maguk a termelők értékesítették az árut. „A’ kinek 2-3 lántz veteményes földje van jó helyen, könnyebben él, mint a’ Sessiós gazda, és szemlátomást gyarapodik.” (Halász és Tóthné, 1978).

A köztudat a makói belterjes kertészkedést monokultúrának tekinti, a hagymatermesztéssel azonosítja, ám de ez egyáltalán nincs így. Már a reformkorban is bőségesen termelték a vörös- és fokhagymát, paprikát, káposztát, salátát, petrezselymet, zellert, paszternákot, sárgarépát.

Évszázadok során változtak ugyan e kertészeti termékek arányai, módosultak a termesztett fajták, de a több irányú termelés máig jellemző maradt.

Nincs talán még egy olyan növény, amelynek értékesítése annyira kiszámíthatatlan lett volna, mint a hagymáé. A rendkívül szeszélyes árhullámzás, az értékesítési katasztrófák arra szorították a kertészeket, hogy kis gazdaságuk több lábón álljon.

A makói hagyma ősi kiegészítő terménye a petrezselyemgyökér volt. A vöröshagyma táblákon köztes növényként termelték. Azt tartották: A jó kertész hagymát gyökér nélkül nem termel (Tóth, 1998).

A Makói Körzet erősen specializálódott szántóföldi petrezselyemgyökértermelő területté fejlődött, amelyben erősen koncentrálódik az ország hagymatermelése, s jelentősen a petrezselyemgyökéré is. E körzetnek az ország egész vetésterületéből való százalékos részesedés 1962-ben és a többiek közötti helye az alábbi:

	%	helyezés
vöröshagyma	40,0	1.
fokhagyma	51,7	1.
petrezselyem	9,6	2.

1. táblázat (Erdei, 1965)

A Makói petrezselyemgyökér kiválóan alkalmazkodott Makó térség adottságaihoz. A tájkörzet talajait a medrét változtató Maros folyó hordalékai alakították ki, a lösz és öntéstalaj magas tápanyagtartalmú, nyomelemekben gazdag, középkötött, morzsalékos szerkezetű, síkfelületű, jó a levegő és vízgazdálkodása, amely adottságok kedveznek a petrezselyemgyökér minőségének (Hagyma Terméktanács, 2008).

A Makói tájkörzet legjellemzőbb éghajlati adottsága a száraz, forró nyár. A tenyészidőszak alatti sok napsütés (napos órák száma 2100 óra/év), a tartósan magas hőmérséklet (hőségnapok száma: 30 nap, átlagos hőmérséklet 18,1 °C, hő összeg 3340 °C) valamint ezek együtthatása (nyári napok száma: 85-90 nap) eredményezi kedvező beltartalmi értékeinek kialakulását.

Környezeti igényét a makói kertészek tapasztalatból jól ismerték.

Mivel hidegtűrő, és kifejtett állapotában a -10 vagy akár a -20 °C hideget is elviseli, nem lett törvényszerű, hogy minden ősszel főlshedjék; a telet különösebb károsodás nélkül átvészeli. Fölsimerték, hogy fényigénye közepes, jól tűri a vöröshagyma lombozatának árnyékát, ezért a hagymában köztesként termelték. Mivel vízigényes, és Makón kevés a csapadék, a népi nemesítés a hosszú változathoz nemesítette ki a makói fajtát. Ennek a gyökerei 60-90 cm-re is lehatol, így a szükséges vizet fel tudja szívni (Tóth, 1998).

6.1. A földrajzi terület sajátosságai

Makó és környezete - teljes egészében - a meleg, száraz, forró nyarú éghajlati területhez tartozik és annak legtipikusabb képviselője. A térség felhőzete igen csekély, értéke mintegy 30-55% között mozog. A tele viszont borultabb, mint az Alföld középső tájain, és itt a téli félévben gyakran képződik köd. Nyáron a terület hazánk egyik legderültebb vidéke, ahol az augusztus hónap átlagos felhőzete még 35%-ot sem éri el. Ennek a csekély nyári felhőzetnek bőséges napsütés az eredménye és területünk az ország napfényben egyik leggazdagabb vidéke. A napsütéses órák átlagos évi összege meghaladja a 2100 órát. A téli napfényellátottság a gyakori ködképződés miatt - egyéb alföldi tájainkhoz képest - már nem ilyen kedvező.

A jelentős napfényes órák különbségei a terület borultsági viszonyaival mutatnak szoros összefüggést. Makó körzetében ez augusztusi minimummal és decemberi maximummal jelentkezik. Általában a tavaszi időszakban tapasztalható jelentősebb napfényes óra ingadozás. Így pl. a május hónapban közel 100 órás különbség is adódik, amely jelentős befolyást gyakorol a növényzet fejlődésére. Az eddigi meteorológiai észlelések alapján ismeretes, hogy az egyes hónapokban a napfényes órák összegei megközelítően egyharmad nagyságrendben (pozitív és negatív értelemben egyaránt) változhatnak.

A mezőgazdasági természet szempontjából elsősorban a vegetációs periódus napfényes óráinak értékei a mérvadók. (2. táblázat)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi	Tenyészydős zak
1	68,4	93,9	145,1	202,3	249,4	282,5	321,6	300,7	227,8	165,5	72,8	57,4	2184,0	1749
2	105,3	164,0	232,7	279,9	311,0	367,6	372,4	350,1	280,9	217,5	118,1	94,0	2437,4	1841
3	40,8	27,1	80,0	129,4	170,6	191,1	215,6	245,8	180,2	98,1	43,2	35,1	1934,0	1555

2. táblázat Az átlagos (1), a legmagasabb (2) és a legborultabb (3) hónapok napfényes óráinak összege Makó térségében (Andó, 1993)

A közel 300 óra különbség a szélsőséges mellett, a mezőgazdasági növényi kultúrákban érezteti hatását. Nem is szólva a szélső esetek értékeiről. Körzetünkben, 50 év átlagában, a legnaposabb évben, 2437, a legborultabb esetben 1934 óra évi összeg volt. A napfény tartalom szélsőséges állapota különösen a vegetációs időszakban meghatározó. A téli időszakban a napfényes órák száma, valamint a ködös napok száma, főként az üvegházi természetben jelentős.

Hőmérsékletileg a táj legfőbb éghajlati sajátossága a forró nyár, amely nemcsak az átlagokban, hanem az erős felmelegedések nagy gyakoriságában is kifejeződik. A júliusi középhőmérséklet meghaladja a 22 °C-ot. Itt fordul elő hazánkban a legtöbb nyári nap (átlagban 85-90), és a hőségnapok száma is itt a legnagyobb (30 fölött).

Területünkön a hosszantartó meleg őszi a jellemző. A hőmérséklet napi középhőmérséklete csak október 25-e után süllyed 10 °C alá, míg az első őszi fagy bekövetkezése is november 1-5 között gyakori.

A tél mérsékelt hideg, pl. a január középhőmérséklete -1,5 °C körüli, míg a téli napok száma 25-35 között változik. Tavasszal a hőmérséklet napi középértéke már április 5.-10. között 10 °C fölé emelkedik, s az utolsó fagy a területen április 5.-10. között jelentkezik.

A mezőgazdasági termelés feltételeinél fontos tényező a léghőmérsékleti szélsőségeség, valamint az ún. hideg és meleg évek és évszakok jelentkezése. Hideg éveknek tartjuk azt az évet, amikor a hőmérséklet évi középhőmérséklete 10 °C alatt marad, meleg éveknek számíthatók a 11,5 °C évi középhőmérséklet feletti időszakok. A hideg és meleg évek általában csoportosan jelentkeznek. Körülbelül 4-5 év melegebb időszakát 1-2 év viszonylag hűvösebb időjárás váltja fel. A hűvösebb évek általában nagyobb csapadékösszeggel együtt jelentkeznek. Általában a hideg években a hűvös, tavaszi időszak általánosítható, ezzel szemben a nyári, illetve az őszi időszak hőmérsékleti értékei már nem tükrözik a meleg évjáráttól való eltérést. Többnyire a hűvösebb tavasz a tél alacsonyabb hőmérsékletében és a nagyobb csapadék felhalmozódásában keresendő. Ezek hatása a mezőgazdasági kultúrákra - különösen a csírázás, kelés idejének késleltetésében - fokozottan jelentkezik.

Területünkön az őszi erősen szubmediterrán jellegű, jóllehet a domborzat hatására az egyes kitétségeken mediterrán jellegű éghajlati sajátossággal is találkozunk. A helyi hatások különösen jellemzőek a tavaszi időszakra. A korai kitavasodásnak megfelelően a növényzet vegetációs periódusa, valamint a virágzás — hazánk más tájaihoz viszonyítva — itt indul meg legkorábban. A hőmérséklet szélső és különböző valószínűségű havi és évi középhőmérsékletének határértékei alapján jól kifejeződik a szélsőségeség, amit Szeged 50 éves adatsora alapján, területünkre is vonatkoztathatunk. 3. táblázat.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi
Maximum	5,4	6,3	10,3	15,4	20,5	23,6	25,8	25,4	21,5	17,5	12,0	5,9	12,8
10 %	3,1	4,1	9,2	14,5	19,7	22,6	24,7	23,7	20,2	14,4	8,6	5,1	12,4
25%	1,7	2,7	8,4	12,9	18,9	21,5	23,8	22,8	19,0	13,1	7,9	3,2	12,0
50%	-1,5	1,6	6,7	11,5	17,1	20,2	22,5	21,7	17,6	12,4	6,2	2,1	11,5
75%	-2,7	0,8	4,9	10,9	16,0	19,3	21,1	20,6	16,4	11,2	4,5	-0,0	11,0
90%	-5,5	-3,0	2,9	9,2	15,2	18,7	21,1	19,7	16,0	10,0	3,3	-2,2	10,5
Minimum	-8,7	-8,2	-0,1	8,2	12,4	17,9	19,3	18,1	12,5	7,6	0,7	-5,2	9,0
Átlag:	-1,0	0,8	6,5	11,7	17,2	20,4	22,7	21,7	17,7	12,1	6,1	1,6	11,5

3. táblázat A makói térség szélső és különböző valószínűségű havi és évi középhőmérsékletének határértékei 50 év átlagai alapján (Andó, 1993)

Megállapítható, hogy a maximumok és minimumok jelentős értéknagyságrendet érnek el. A hőmérséklet az évi középértéket több évben nem éri el, máskor pedig túlhaladja. A %-os gyakorisági értékek alapján területünk, hőmérséklet szempontjából a meleg, kontinentális értéknek megfelelő, ún. homoksztyepp típust képviseli, ahol a hőmérséklet hatásnagyságával igen hőigényes növényi kultúra termeszése is biztosított.

Makó körzetében gyakori, hogy az őszi hosszú ideig tart, s ez a kései és a másodvetésű növények beérésénél kedvező. Gyakori továbbá olyan téli évszak is, amikor az átlagos hőmérséklet alig süllyed 0 °C alá, olyan is előfordul, amikor a hótakaró nélküli zord téli napokon -25 °C alá hűl a levegő hőmérséklete.

Makó Csongrád megye D-i részén fekszik, ahol a terület tenyészidőszakának sokévi átlagértéke 17,8-18,6 °C között ingadozik. A nyári félév átlagos hőmérséklete 18,1 °C s ez 3340 °C hő összegnek felel meg. (Az évi hőösszeg érték 4263 °C.) A körzetben, de országos viszonylatban is, itt a leghosszabb az első és

utolsó fagyos nap közötti időszak (210 nap), s ez növénytermesztés szempontjából különösen kedvező. A fagyos napok száma április 5. előtt gyakori, április 5-30. között már alig van, viszont május 1-10 között nagyon ritkán és 11-e után már nem fordul elő. Az őszi fagyok pedig október 10-25. között ritkán, de 25.-e után gyakran előfordulnak.

A terület uralkodó szele az ÉNy-i, míg a második leggyakoribb szélirány a DK-i, amely főként a tavaszi hónapokban jelentkezik nagyobb gyakorisággal. E légmozgásnak viszonylagos nagyobb sebessége összefüggésben van az Al-Dunán tavasszal gyakorta fellépő viharos erejű DK-i széllel, a kosavával, amely hazánk DK-i pereméig - noha lényegesen veszít erejéből - még mindig az élénkebb szelek között szerepel. (4. táblázat.) Táblázatunk alapján jól kihangsúlyozódik a D-i és az ÉNy-i szélirány gyakoriság. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a terület nedvességviszonyaira hatóan két egymástól teljesen eltérő légtömegállapot kerül uralomra. Ugyanis a térség a legtöbb csapadékot az ÉNy-i széljárás esetében kapja (évi átlagban mintegy 160 mm-t). Hasonlóan jelentős a Ny-i szelekkel együtt járó csapadékmennyiség is, amely átlagban kb. 150 mm évenként, míg az É-i szélirányra már csak 80 mm-es nagyságú csapadékmennyiség jut.

	É	ÉK	K	DK	D	DNY	NY	ÉNY	Szélcsend
I.	16,5	8,3	6,1	12,8	17,0	9,5	10,0	14,9	4,9
II.	14,8	8,2	5,1	12,6	17,8	10,7	12,1	15,5	3,3
III.	14,5	7,0	5,4	11,9	20,2	10,5	11,3	14,7	4,5
IV.	15,4	7,8	6,0	11,0	18,6	10,4	11,7	15,6	3,5
V.	15,2	9,6	6,9	11,2	16,4	10,5	11,3	13,7	5,2
VI.	19,2	7,6	6,3	8,2	13,0	9,1	12,9	19,2	4,5
VII.	17,0	7,5	4,9	5,8	11,1	8,1	15,3	24,1	6,2
VIII.	16,4	7,4	6,1	8,5	11,3	8,3	12,9	22,3	6,8
IX.	15,2	8,1	6,6	13,3	14,6	8,8	10,4	16,1	6,9
X.	14,5	8,0	6,6	12,7	20,1	9,2	9,7	13,3	5,9
XI.	13,7	8,0	7,0	13,9	20,7	10,3	8,8	11,8	5,8
XII.	14,1	8,3	6,3	13,9	19,3	9,8	10,8	12,5	5,8
Év	15,5	8,0	6,1	11,3	16,6	9,6	11,4	16,2	5,3

4. táblázat A szélirányok átlagos gyakorisága Makó körzetében (%-ban) (Andó, 1993)

A legkevesebb csapadékot a D-i, DK-i irányú légtömegek szolgáltatják (36,5 mm). Ilyen légtömegek esetében erősen érvényesül a főhn-hatás. Ilyenkor a száraz, szikkasztó szél - különösen a vegetációs időszakban - károsan jelentkező légköri aszályokhoz vezet. A párolgás nagymértékben felfokozódik, ami a növényzet fiziológiai folyamataira erősen kihatással van.

A mezőgazdasági termelés egyik igen fontos meteorológiai tényezője a csapadék. Területünkön a századforduló óta a csapadékmennyiség növekedő tendenciája figyelhető meg. A századforduló első évtizedeihez mérten a tavaszi és az őszi végi - tél eleji hónapok szárazabbakká, az egyéb hónapok viszonylag csapadékosabbá váltak. Gyakorlatilag Makó környékén - ettől a jelenségtől függetlenül - a továbbiakban is érvényesnek kell tartanunk a szélsőséges jelzöt, amely az egyes évek folyamán mind mennyiségben, mind időben, nagy különbségekkel jelentkezik. Az átlagos évi csapadék a Maros-

torkolatnál 580 mm. A legcsapadékosabb hónap a június 60-70 mm, legszárazabb a január 30-35 mm csapadékkal.

A csapadék időbeli alakulásában az őszi másodmaximum jól kimutatható, s az évek 25%-ára szubmediterrán jellegű csapadékjárás a jellemző. (5. táblázat.) A nagyobb csapadékmennyiség a tavasz végi, nyár eleji időszakra jut. Ugyanakkor a pentadértékek alapján a csapadékszegény időszakok többnyire tavasz elején, nyár közepén, nyár végén, valamint a kora őszi hónapokban vannak. Különös figyelmet érdemel az őszi időszak, s a tél eleje nagyobb csapadéka, amely területünkön a mediterrán hatásnak tudható be.

Pentádok.	1	2	3	4	5	6
Január	4,7	6,1	5,9	7,6	4,1	5,1
Február	7,2	7,0	7,2	5,1	4,4	3,5
Március	6,9	7,5	5,1	3,2	5,0	9,6
Április	6,3	7,9	8,6	9,9	8,3	8,0
Május	11,9	11,8	9,1	8,8	10,5	13,8
Június	12,7	10,4	13,2	11,3	9,5	9,0
Július	10,0	9,3	9,5	8,0	9,1	8,0
Augusztus	8,5	8,6	8,9	6,0	6,9	7,5
Szeptember	8,4	5,2	9,7	6,3	6,1	7,7
Október	7,2	8,6	6,8	6,3	7,5	13,4
November	8,5	8,3	7,1	9,5	6,8	5,5
December	6,8	6,6	7,2	5,9	5,0	8,1

5. táblázat Pentádonkénti csapadékatlagok 1880-1980 között a megye déli területén (Andó, 1993)

A száraz időszak gyakoriságával kapcsolatban megállapítható, hogy március, július, augusztus, szeptember, október hónapokban gyakori a csapadékhiány, amely gyakorlatilag a természetet erősen gátolja. Különösen a nyár második felében növekszik meg a hosszantartó csapadéknélküli időszak valószínűsége. (6. táblázat.) A terület nyár közepi, nyár végi szárazsága, igen nagyfokú, átlagban kétszerese a dunántúli térségnek.

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1.	17	21	28	17	14	17	32	30	39	30	19	20
2.	4	7	12	5	4	2	11	12	15	11	6	6

6. táblázat A száraz periódus 5 napnál (1), és 10. napnál (2) hosszabb csapadékmentes időszakok valószínűsége %-ban Makó térségében (Andó, 1993)

Úgyszintén a tél is hóban szegény. A hótakarós napok száma általában 33-36 között változik, sőt aránylag gyakoriak az olyan telek is, amikor nem jelenik meg tartós hórétteg. Pl. 10%-os valószínűséggel számíthatunk arra, hogy a tél folyamán nem lesz 3-nál több hótakarós nap. Ennek ellenére a hideg teleken

- viszonylag bővebb téli csapadék miatt, - hosszantartó hótakaró is kialakulhat. Előfordult olyan tél is, amikor 76 napon át borította hóréteg a talajt.

A légnedvességi értékek alapján, mind az évi, mind a vegetációs periódusban megállapítható, hogy minden négy évből aránylag 3 év csapadékszegény és különösen a nyári periódusban tapasztalunk nagy csapadékhiányokat. A terület csapadékmennyisége a természeti feltételek szempontjából eléggé kevés és egyenlőtlen eloszlású. A kapásnövények tenyészidőszakában - a nyári félévben - az évi csapadéknak mintegy a fele hull le, és ez a csapadék az akkori melegebb körülmények között jelentősen elpárolog.

6.2 A talajföldrajzi adottságok

Makó környékének talaj adottságait a magas térszínű pleisztocén hátság, valamint a holocén kori mélyfekvésű térségek földtani és vízrajzi tényezői határozták meg. Míg a magasabb hátságok talajképző kőzete jórészt pleisztocén löszös üledék, addig a mélyebb részeken ó- és újholocén kori alluviális képződmény található. A két különböző térszín talaj változata között az a legnagyobb különbség, hogy pleisztocén felületen árvízmentes helyzetben, míg a holocénkori térségekben időszakos elöntések jelenlétében ment végbe a talajképződés folyamata.

A mai talajok fejlődésében a domborzat, az éghajlat, vízrajz, az élővilág a talaj-képződési idő és az antropogén hatás volt a jelentős. Nem hagyhatók azonban figyelmen kívül a talajképző kőzetek leülepedési körülményei sem, amelyek jelentősen befolyásolták területünk változatos talaj adottságait is.

A lösz felhalmozódása nem volt zavartalan. A löszképződés egész ideje alatt jelentős denudáció is végbement a térszínen, amikor az erózió a lehulló port elhordta és a folyóvíz - mint iszapot - azt máshol lerakta. Ahol a löszpor mocsárba hullott, ázott lösszé, sőt agyaggá formálódott. Előfordult olyan helyzet is, amikor az időszakonkénti gyors előrenyomuló hordaléklerakódás a löszrétegeket elfedte.

Területünk a békés-csanádi löszhátság déli felének jelentős részére terjed ki. Itt zömmel csernozjom- és réti csernozjom talajok keletkeztek, kivéve a hátság mélyebb hajlatait, ahol az idősebb és fiatalabb löszkőzetből iszapos mocsárlösz alakult ki a pleisztocén időszak közepe táján. A pleisztocén lösztérszín Ny-i szomszédságában a terület legnagyobb részét azonban ártéri üledék borítja. E terület részben a Maros és a Szárazár korábbi ártéri iszaplerakódásának áthalmozódásával újra feltöltődött, amiből öntésföldek, réti talajok, réti öntések keletkeztek. A talajképződési tényezők területünkön többnyire a csernozjom talajok kialakulásának kedveztek, azonban képződési körülményeik során eltérő típusváltozatok is létrejöttek. Az egyes típusok kialakulásában - a földtani tényezőknél kívül - jelentős szerepe volt a hidromorf tényezőknek is, ami a hordalékkúp felszíne alatt a különböző mélységben egységesen elterülő homokréteg hatásából adódóan következik. A homokösszletet különböző vastagságban és összetételben löszös üledék fedi be, amely a hordalékkúp lábától távolodva vastagabb és agyagosabb.

A talajfúrásokból jól ismert a terület felső 3-5 m-es vastagságú löszrétege alatt 15-20 m vastag sárga színű - alsó részében tőzeges - folyami csillámos homokréteg. Ennek fekéje változó vastagságú homokos erekkel humuszos és limonitos rétegekkel megszakított kék agyag. Az átlagban 50-60 m vastagságú kék agyag alatt folyami szürkehomok és kavicsrétegek fordulnak elő, tavi és mocsári eredetű agygrétegekkel váltakozva. Ez a durvább homok-, kavicsrétegek közbetelepülésével 2-300 m mélységig követhető és igen kiváló víztartó rétegnek minősíthető.

Település földrajzi szempontból területünk legfontosabb kőzete a legfelső sárgaföld, vagy lösz, aminek elmállásából keletkezett a Makó környéki kitűnő termőtalaj.

Általában a löszhát felső vályogrétege a Maros és a Szárazár között K felé mind nagyobb méreteket ölt. Mint csernozjom talajféleség több-kevesebb meszet és humuszt tartalmaz porhanyós és kitűnő termőerejű, minden időben jól lehet művelni, és az időjárási viszontagságokat is könnyen elviseli. Makó környékén ezt a talaj változatot főleg a porhanyós homokra valló színe miatt „feketeföldnek” hívják.

Fizikai összetétele szerint azonban nem mondható homoknak, mert 10-15% agyagrész is van benne. Nagy porhanyóssága mésztartalmától ered, amely az agyagos részt is morzsákká szedi szét, s ennél fogva a vályogtalaj soha sem tömítődik össze. Ez a talajforma a felső dilluviális korú valódi löszből keletkezett. Főként a terület keleti részén vannak olyan helyek, ahol a talaj homokosabb.

Makó környékén a magas lösztábla a folyók elöntése hiányában a legrégebb idők óta áll háborítatlan, a talaj termőképessége is elsőrangú, úgy méltán következtethetünk arra, hogy mind a település, mind a mezőgazdasági munkálatok is e térségben a legrégebbek, és ez a terület volt leginkább alkalmas az emberi letelepedésre.

A löszhátságon két jellegzetes talajféleséget különböztetünk meg: a mész-lepedékes csernozjomot, valamint a réti csernozjomot. Mészlepedékes csernozjom ott képződött, ahol a lösz több méteres vastagságú volt és a talajvíz mélyebben helyezkedett el. A réti csernozjom az előzőnél sokkal nagyobb kiterjedésű területet alkot, kialakulásában jelentős szerepe volt a hidrogeológiai viszonyoknak. A talajvíz itt már közelebb van a felszínhez, ami a talajképződés dinamizmusában is megmutatkozik. A talaj szelvényben eltérő a mészeloszlás, továbbá a kationok minősége is. A talajrétegben gyakori a vasrozsdafoltosság és glejesedés, de ettől függetlenül nagy termékenységgű talajnak minősül és az aszályos időszakban is jó termést ad.

Ezzel szemben az ártéri terület csak a folyó szabályozása óta nevezhető kultúrterületnek. Nagy része még a múlt század közepén is az év legnagyobb részében árvízjárta terület volt. Az alluviális terület talajközete többnyire kétféle kőzetanyagból áll. Egy régebbi korú fekete kötött agyag (ún. réti agyag), amely hullópornak (lösznek) és öntésiszapnak, nedves területeken, lapos réteken lerakódott anyagának átalakulásából származik. A másik a ma is évről évre növekedő öntésiszap vagy öntésagyag, amit napjainkban (ma) már csak a folyók hullámterében a töltéseken belül, s azok közelében találunk. E tekintetben megemlíthető, hogy a régebbi kiöntéseknek anyaga sokkal agyagosabb, mint a mai, mert míg a Marost nem szabályozták, vize sokkal lassabban folyt és ez a lassan mozgó víz üledéke agyagosabb volt. Ismeretes, hogy a szabályozás előtti árvizek óriási területeket öntöttek el, és a mélyebben fekvő területeken a víz egész éven keresztül megmaradt. Végeredményben itt a mocsári növényzet, az iszap, s a folyton hulló por anyagából egy túlnyomóan agyagos tartalmú termőtalaj keletkezett. Ez a réti agyag, amely többnyire mésztelen, kötött agyagféleség, erősen humuszos, fekete színű és szintén kitért termőképességű, mint a vályogtalaj. E talajféleség kialakulásának döntő feltétele volt a talajvíz állandó közelsége, valamint az időszakos felületi vízborítás is. Humuszréteg vastagsága 70 cm körüli, a talaj szerkezete szemcsés, az alsóbb rétegekben vasborsó és glejkiválás tapasztalható. Ez a talajtípus a Maros és a Tisza alacsony árterének leggyakoribb képződménye: Maroslele, Óföldrék, Makó körzetében a terület mintegy 17%-át alkotja.

A másik talajféleség a nyers öntés talaj ott található, ahol talajképződés az állandó ráhordás miatt lényegében nem indulhatott meg. Itt az évenként megismétlődő elöntés lehetetlenné teszi azt is, hogy a növényzet és az állatvilág tartósabb hatást gyakorolhasson a talajra. E talajféleség szelvénye az egyes lerakódási szintektől eltérően egyöntetű. Egyes helyeken a felszínhez közel vasrozsdás foltokat találunk, és a mélyebb talajrétegekben néhol glejesedés is előfordul. A humuszosodás a felszíni részekben nem jelentős, szervesanyag-tartalom nem haladja meg az 1 %-ot. A Tisza öntésével ellentétben a Marosi öntésterületek mészben gazdagok. Ilyen talajféleségek elsősorban Makó, Klárafalva, Ferencszállás, Kiszombor, Apátfalva, Magyarcsanak körzetében tapasztalhatók az összterület mintegy 15%-án.

Területünkön az illuviális vagy legfeljebb az óalluviális lerakódásokon szikes talajok is előfordulnak. Az újalluviális talajokon azonban sehol sincsen szikfolt. Terméketlen sziket is csak kisebb foltokon találunk. Makó környékén többnyire termő szikesek vannak, mely többnyire humuszosak, vályogosak. Ez a talajszerkezet azonban sokkal kötöttebb, mint a valódi vályogtalajoké, ugyanis az átszivárgó szikes vizek hatására a talajszerkezet tömötté, vízzáróvá vált. Ilyen talajtípusok kisebb kiterjedésben Makó és Óföldrék között körzetesen fordulnak elő. E talajtípusnál a víztükör 1,5- 3 m mélyen helyezkedik el, a

talajszelvény felső „A” szintje világos színű 2-3%-os humusztartalommal. Ez alatti „B” szint már sötétszürke, fekete színű és oszlopos szerkezetű, ez a réteg alkotja a sófelhalmozódási szintet is. A legalsó „C” szint többnyire agyagos lösz szerkezet, jelentős mészkonkréciókkal.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy az ember talajjavító tevékenysége jelentős tényezőjévé vált a talajfejlődésnek. A térségben végrehajtott ár és belvízmentesítő munkálatok, az agrotechnika, a melioráció stb. a természetes talajfejlődést erősen szabályozták (Andó, 1993).

6.3. A földrajzi terület és a termék különleges minősége, hírneve közötti okozati kapcsolat

A makói hagyma ősi kiegészítő terménye a petrezselyemgyökér volt. A vöröshagyma táblákon köztes növényként termelték. Azt tartották: A jó kertész hagymát gyökér nélkül nem termel (Andó, 1993).

A petrezselyem Európában őshonos növény. A magyar konyhának hagyományos és közkedvelt fűszernövénye. Étélizetésre gyökere és levele is fölhasználható. A magyar nyelvben először 1530-ban fordul elő. Régi alakváltozatai: petrészelyem, pětérzsirom, pětérzsolum, petrészelyem. Hazánkban egy főre jutó évi fogyasztása 3,62 kiló (Tóth, 1998A).

A nagyban való petrezselyemgyökértermesztésnek tekintélyes múltja van Makón. Keletkezése és fejlődése – minden valószínűség szerint – a hagyma nagyban való termesztésével kapcsolatos. Így kialakulása a hagymáéval együtt, a XVIII. század második felére tehető. Szirbik Miklós, a város krónikása 1836-ban már virágzása tetőpontján rajzolja Makó petrezselyemgyökér termesztését. Azóta mind a mai napig Makó az ország legelső petrezselyemgyökér- és tormatermesztő vidéke.

Különösen keresett cikk a tél végén és tavasszal a szabad földben áttelelt s szép zöld levélkoronával bíró petrezselyemgyökér (Barna, 1929).

Fényes Elek így írt: „Zöldséget, kerti veteményt Makó oly bővséggel termeszt, hogy ezekkel nem megvetendő kereskedést űzhet.”. A rövid leírásában ismét aláhúzta ennek fontosságát: „A makóiak sok zöldséget termesztvén, ezzel jutalmas kereskedést űznek.” Négy évvel későbbi művében is megjegyezte: „Termesztenek [...] zöldséget pedig oly bőséggel, hogy ezzel messze tájékokra is kereskednek.” Néhány évvel később Palugyay Imre is dicsérte a zöldség termelő kertészeket: „Legnevezetesebb azonban a zöldséggeli kereskedés, mellyet a makói nép kiválólag űz; Makón annyi mindennemű zöldség terem, hogy a fél országot el lehetne vele látni; a bánáti megyéket egész Temesvárig, általlában pedig az egész környéket a makói kofák látják el zöldséggel s hagymaneműkkel, minők jóság- s nagyságra nézve alig találhatnak valahol másutt az országban” (Tóth, 1998).

Szirbik Miklós 1836-ban megállapította: „De kivált gyökeres termékeiről híres Makó. Az itt termő petrezselyem, zeller, peszternák, sárgarépa mind bővségével, mind szépségével s jóságával elsőseget érdemel.” Krónikásunk a kelendőségről is szólt, és a makói petrezselymet a hagymával egyenértékű terményként emlegette: „Az egész Alföldet és Bánátot előnti Makó gyökereivel, hagymáival és paprikájával.” (Tóth, 2008)

A kertész petrezselyemmagot piacon sohasem vásárolt, saját szükségletére ki-ki megtermelte. A magnak kiválogatott petrezselyemgyökér bokrokat minden év augusztus 15-ig betakarították. Metszőollóval töben levágták, 2–3 napig a háznál kenderponyván szárították; a magot vasvillával, fadarabbal ütögetve csépelték ki. A kipörgött magot apró lyukú rostán átszitálták, átdörzsölték. Enyhe szélben átszelelték. A gondos kertészek ki is mosták, és tarisznyába vagy zsákba rakva szellős helyen, általában padláson fölakasztva tárolták. Arra ügyeltek, egér ne jusson hozzá. A makói zöldségtermelők egy évre előre gondoskodtak maguknak vetőmagról; mindig az előző évi magot vetették el.

Amikor a vöröshagyma beért és fölszedték, a sorközöket kigereblyézve a petrezselyemgyökéret

megkaparták, megdikkelték. Friss fogyasztásra, csomós gyökérre mindig volt valamennyi piaci igény. Ekkor nem folyamatosan szedték föl a sorokat, hanem az erősebb, kifejtettebb egyedeket húzták föl. Ez volt a húzott gyökér. Hazaszállítva az udvaron teknőben, kádban megmosták. Mosás után a gyökeret ponyvára rakták.

A petrezselymet kévébe kötve értékesítették. Ennek legegyszerűbb és legősibb módja az volt, hogy a kéve nagyságának megfelelő távolságra leverték négy cöveket, abba rakták össze a gyökeret, és összekötötték az előre aláakott fűz vesszővel. Voltak, akik fölfordított kisszék lábai közé rakták, de ezt az akkurátus kertész nem követte, mert a kifelé álló lábak miatt a kéve nem volt szabályos alakú. A huszadik században már minden jobb kertésznek volt gyökérkötöző széke. Ebben egyenletes nagyságú és formájú kévéket lehetett kötni. A gyökérkötöző székbe a gyökeret hegyivel összefelé rakták bele, a külső szélénél a zöldje kicsit kilógott. Kötözéshez fűzavesszőt használtak (Tóth, 1998).

Napjainkban is jelentős a petrezselyemgyökér termesztés Makó térségében. 730 ha-on több mint 100 család foglalkozik a Makói petrezselyemgyökér termesztésével. Egyediségét és különlegességét az is bizonyítja, hogy bekerült 2014-ben Makó Város Települési Értéktárába.

7. A „Makói petrezselyemgyökér” nyomon-követhetőség szabályai, egyedi címkézés

A Makói petrezselyemgyökér termelését, betakarítását, értékesítésig tárolását és eladásra való összekészítését a termelő végzi saját telephelyén a Gazdakör szakmai felügyelete és tanácsadása mellett.

7.1. A termőhely azonosítása

A termőhelyek azonosítása érdekében a Csanád és Térsége Gazdakör nyilvántartja tagjait az MVH-s regisztrációs számuk alapján. A regisztrációs számnak és a helyrajzi számnak szerepelnie kell a becsomagolt termékre helyezett címkén.

7.2. Permetezési napló

A termelők naprakész nyilvántartást vezetnek a növényvédelmi kezelésekről (Permetezési napló), melyekben rögzítik a kezelt terület azonosítóját, a kezelt kultúrát, az alkalmazott szer kereskedelmi nevét és az alkalmazott koncentrációt.

7.3. Termék azonosítása

Az árumejelöléshez használt egyedi címkéket a MAGOSZ makói szervezeténél a Csanád és Térsége Gazdakörnél tudják a termelők beszerezni.

ELLENŐRZŐ HATÓSÁGOK/SZERVEK:

- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.
E-mail: ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu
- Csongrád Megyei Kormányhivatal Mezőgazdasági Szakigazgatási Szerve
Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
Cím: 6801 Hódmezővásárhely, Pf. 99.
Tel: +36/62/535-740; FAX: +36/62/246-036
E-mail: csongrad-nti@nebih.gov.hu

8. A FÖLDRAJZI ÁRUJELZŐ FELTÜNTETÉSE A CÍMKÉN

- „Makói petrezselyemgyökér” szóösszetétel feltüntetése a csomagoláson.
- „oltalom alatt álló földrajzi jelzés” vagy „OFJ” megjelölés

9. KÖZÖSSÉGI ÉS NEMZETI RENDELKEZÉSEK ÁLTAL ELŐÍRT KÖVETELMÉNYEK

-

MELLÉKLETEK

1. Magyarország: évi csapadékmennyiség, évi középhőmérséklet
2. Makó kistérség térképe
3. Makó környékének talajtípusai
4. A petrezselyem termelése 1962-ben az országos tanácsi szántóföldi termelés arányában
zöldségtermesztési körzetek szerinti megoszlásban
A gyökérszöszvény és a petrezselyem vetésterülete 1962-ben (holdban)
A petrezselyem termésátlaga az 1960-as évek elején (q/ha)
5. HOSSZÚ petrezselyem fajtaleírása

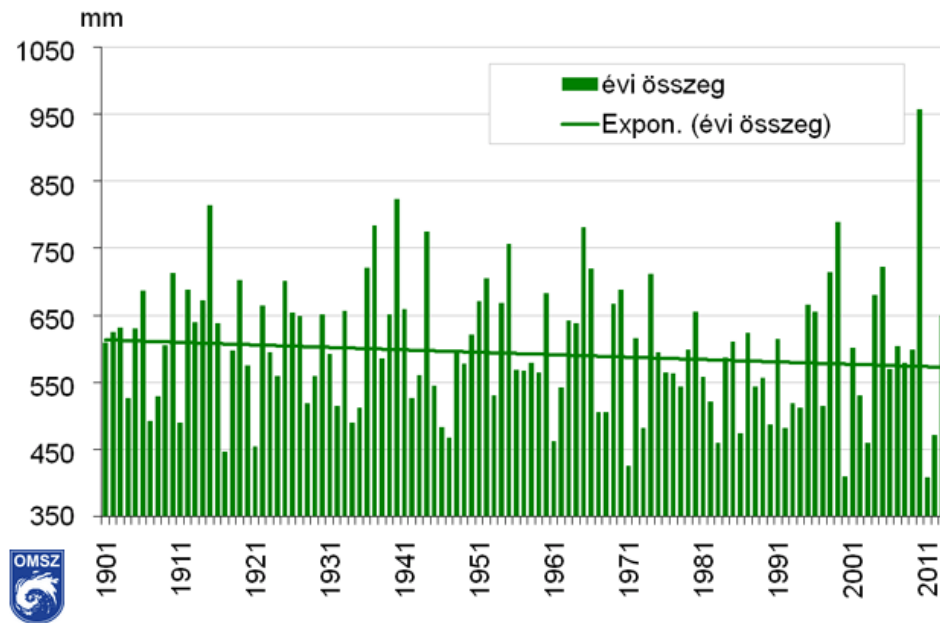
IRODALOMJEGYZÉK

1. Andó M. (1993): A térség éghajlati adottságainak jellemzése. 97-112. p. In.: Blazovich L. (szerk.): Makó története a kezdetektől 1849-ig c. kötet, Makó monográfiája sorozat, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete, Makó, 720 p.
2. Barna J. (1929): Makó és Csanád-Torontál vármegyei községek. A magyar városok monográfiájának kiadóhivatala, Budapest, 406 p.
3. Erdei F. (1965): Zöldségtermelésünk fejlődése és területi elhelyezkedése. Magyar Tudományos Akadémia Agrárgazdasági Kutató Intézete, Budapest, 637. p.
4. Forgó G. (2002): Makó agrárgazdasága. 251. p. In.: Szabó F. (szerk.): Makó története 1849-től 1920-ig c. kötet, Makó monográfiája sorozat, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete, Makó, 597 p.
5. Halász P.- Tóthné Loós Gy. (1978): Egy termelészövetkezet harminc éve. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 253 p.
6. Tóth F. (1998): Kiegészítő termények. 567-590. p. In.: Tóth F. (szerk.): A makói hagyma c. kötet, Makó monográfiája sorozat, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete, Makó, 800 p.
7. Tóth F. (1998): Környezeti és társadalmi feltételek. 15. p. In.: Tóth F. (szerk.): A makói hagyma c. kötet, Makó monográfiája sorozat, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete, Makó, 800 p.

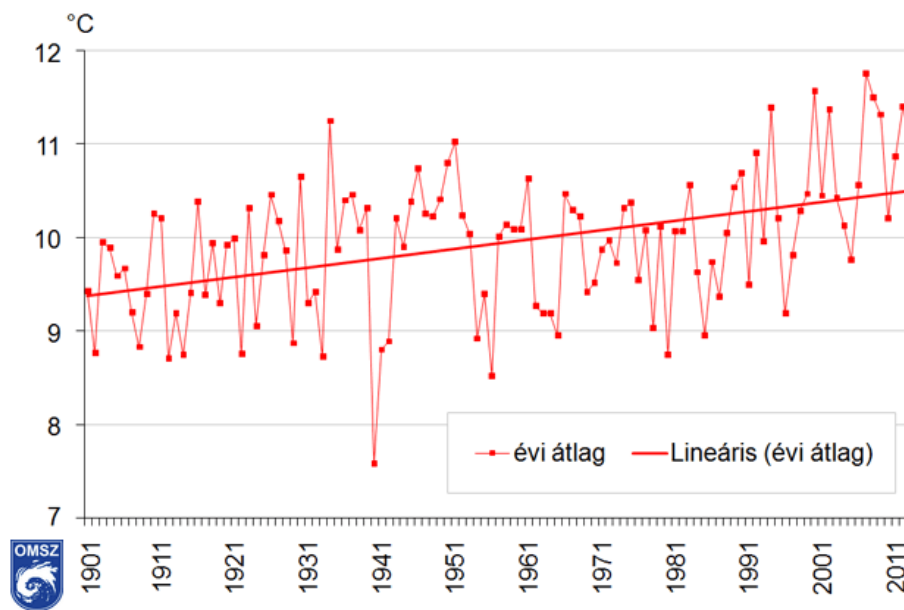
Webforrások

1. Hagyma Terméktanács (2008): Makói vöröshagyma vagy Makói hagyma. 8. p.
http://elelmiszerlanc.kormany.hu/download/b/4f/20000/Makoi_voroshagyma_termekleiras_2008_okt_29.pdf, (letöltve: 2014.11.12.)

1. melléklet

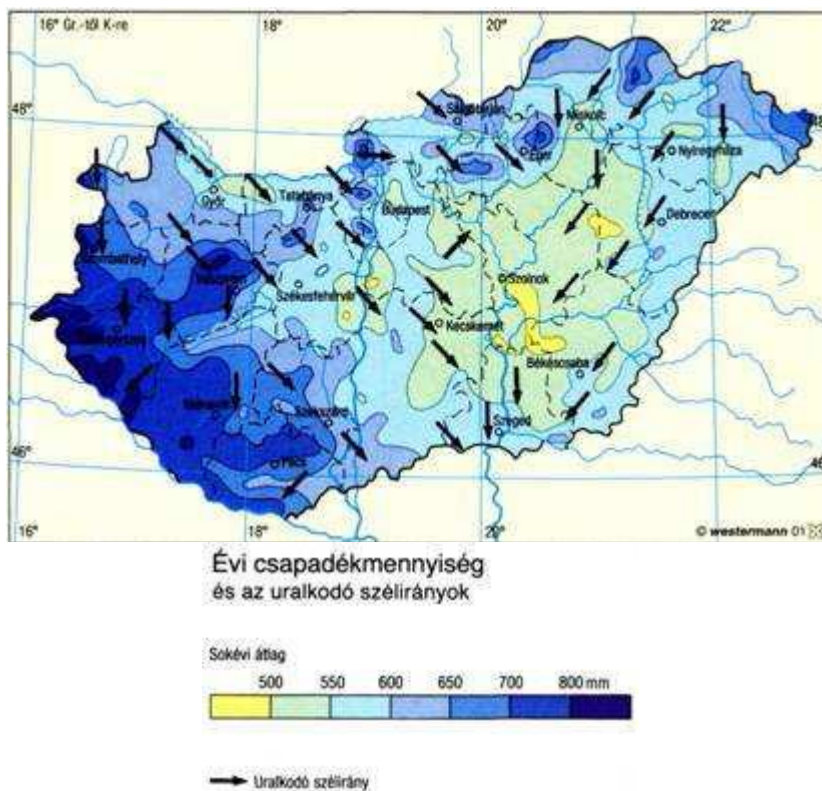
Az országos évi csapadékösszegek 1901 és 2013 között (58 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

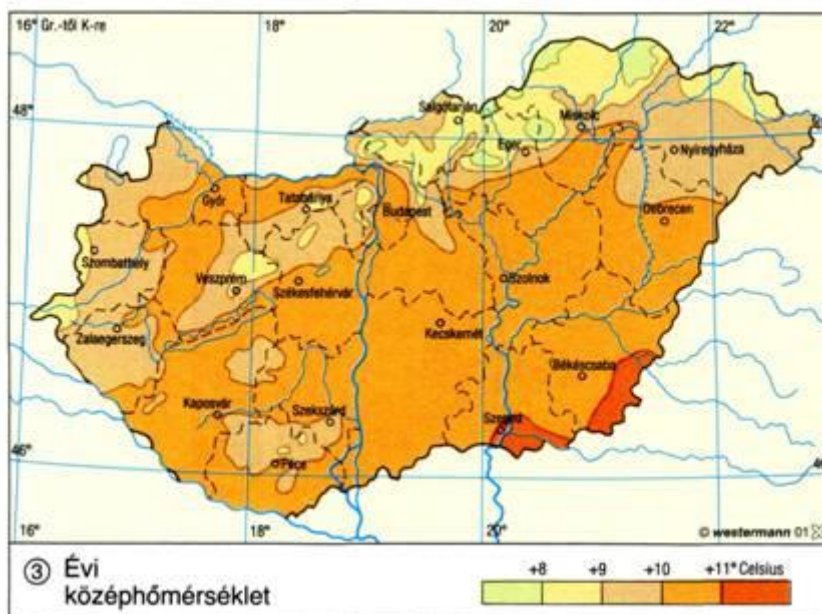
Az országos évi középhőmérsékletek 1901 és 2013 között (15 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

http://met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evek_idojarasa/main.php

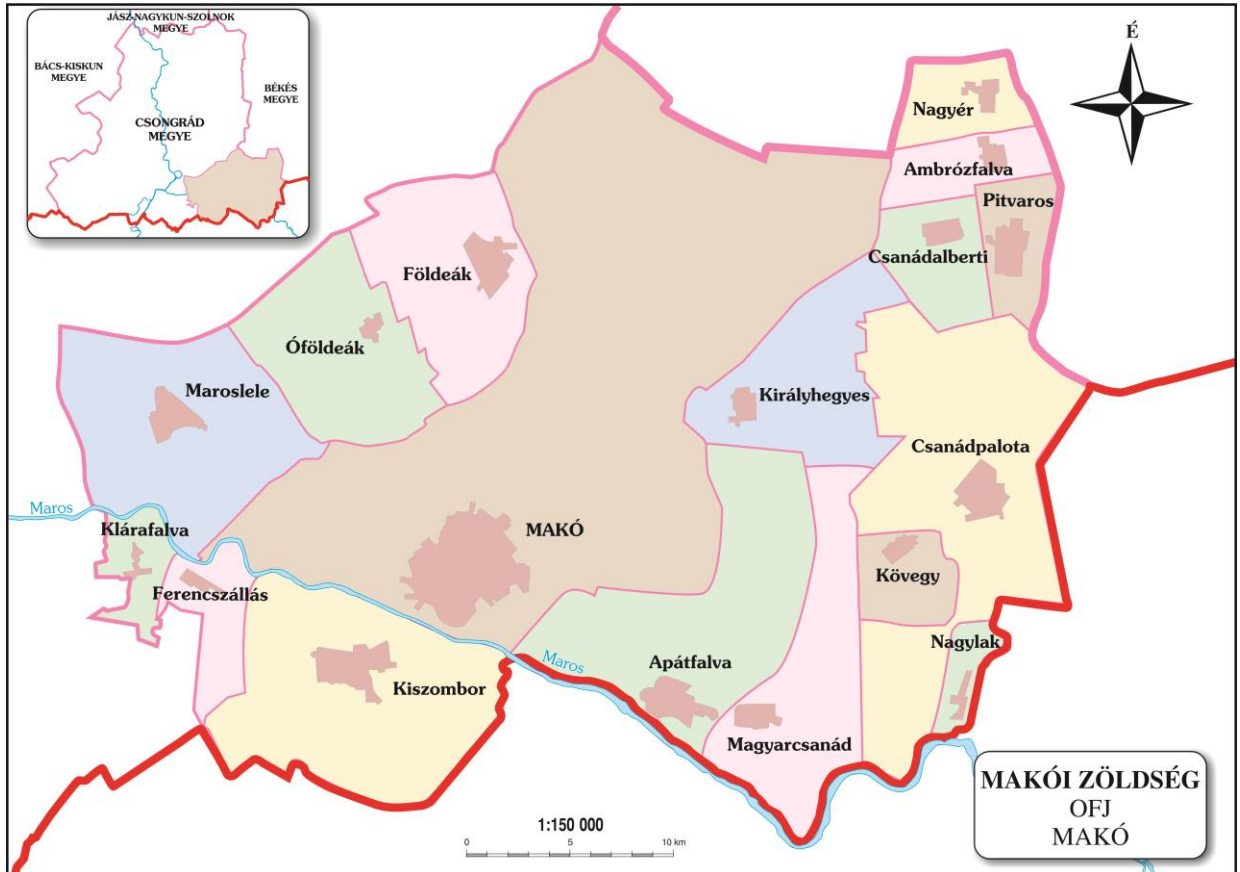

Forrás: Földrajzi atlasz. Pauz Westermann, 1999. 8. o.

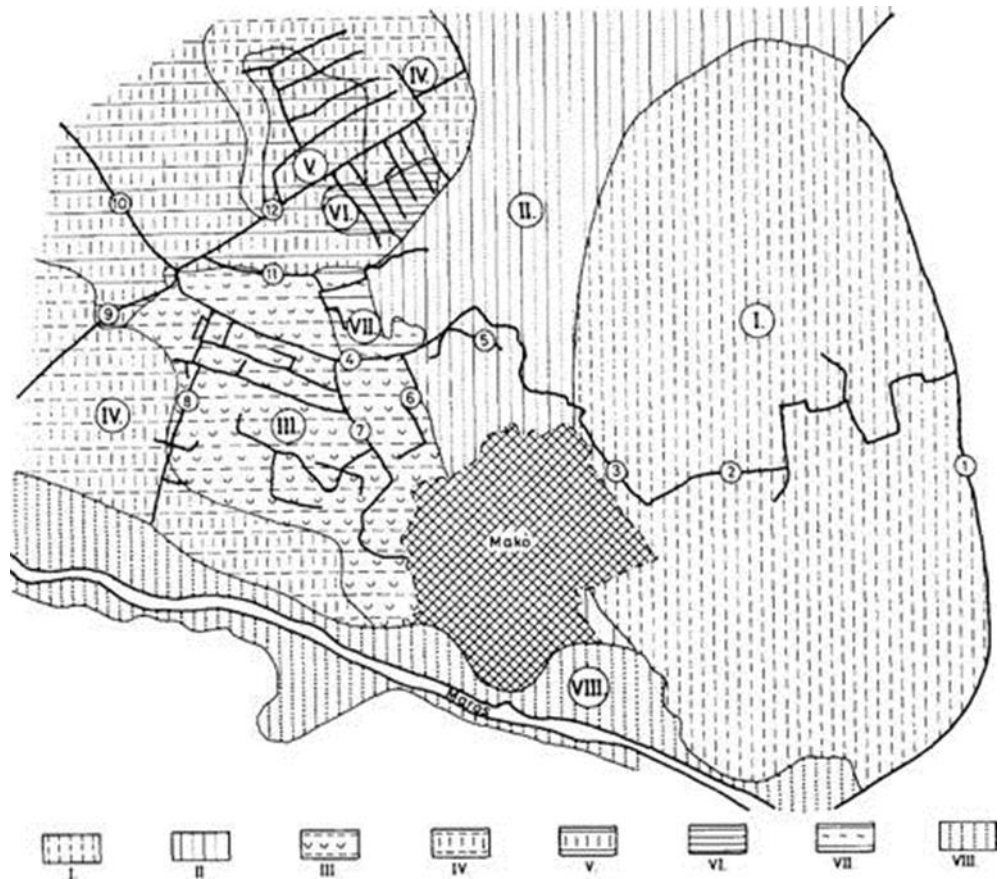
Forrás: Földrajzi atlasz. Pauz Westermann, 1999. 8. o.

2. melléklet

Makó kistérség térképe

3. melléklet

Makó környékének talajtípusai M = 1:50.000

Jelmagyarázat:

1. Sámson—Apátfalvi főcsatorna
2. Alsó-Dáli csatorna
3. Rákosi csatorna
4. Gacsibai csatorna
5. Varga csatorna
6. Vitahalmi csatorna
7. Ardicsi csatorna
8. Pusztaszentmiklósi csatorna
9. Makói főcsatorna
10. Gencshát—Gacsibai csatorna
11. Ürmösi mellécsatorna
12. Ürmösi csatorna

- I. Agyagos iszapos löszkőzetű réti csernozjom
- II. Löszös homokos iszapos kőzetű mezőségi vályog
- III. Humuszos réti öntéstalaj
- IV. Vályogos öntés iszapos talaj
- V. Agyagos löszös réti öntéstalaj
- VI. Szoloncsákos-szolonyeces réti talaj
- VII. Mélyben szolonyeces réti talaj
- VIII. Hullámtéri öntésföldek

4. melléklet

A petrezselyem termelése 1962-ben az országos tanácsi szántóföldi termelés arányában
zöldségtermesztési körzetek szerinti megoszlásban

	Termelési érték millió Ft-ban	Az országos terület %-ában	és termelés %-ában
Budapesti	3,2	5,8	7,7
Nyírségi	2,0	8,6	5,0
Debrecen-derecskei	1,0	2,6	2,3
Makói	7,1	9,6	17,3
Dél-pesti	1,6	5,3	3,8
Mohácsi	0,5	1,1	1,3
Soproni	0,7	2,0	1,6
Győr-komáromi	3,9	9,8	9,5

A gyökérezőség és a petrezselyem vetésterülete 1962-ben (holdban)

	Gyökérezőség	Ebből petrezselyem
Szántóföldi	8700	3544
Kerti műv.	8100	3795
Összesen	16800	7339

(Forrás: Erdei Ferenc 1965. 2. táblázat.)

A petrezselyem termésátlaga az 1960-as évek elején (q/ha)

1961	66,7
1962	73,2
1963	69,5

(Forrás: Erdei Ferenc 1965. 3. táblázat.)

ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI
FAJTAKISÉRLETI INTÉZET

AGROINFORM

✓
HOSSZÚ

petrezselyem
(*Petroselinum crispum* /MILL./NYM)

~~AM~~
Minősítési fokozata: Forgalomba hozatalra engedélyezett fajta, 1951.

Fajtafenntartó: Zöldségtermesztési Kutató Intézet, Szeged.

Származás: Tájfajta.

Leírás, jellemzés: Erőteljes növekedésű. Levélzete nagy, jellegzetesen hosszú levélnyéllel. Gyökere hosszú, keskeny, hegyes, vége felé fokozatosan keskenyedő. Válla a Félhosszuénál keskenyebb, felülete közepesen gyűrűzött.

Gazdasági értéke: Jó minőségű, értékes gyökéretrezselyem. Téli tárolásra a legalkalmasabb fajta. Igen jó termőképességű. Hosszu tenészidejű.

Termesztési javaslat: Termesztése leginkább téli tárolásra indokolt. Hosszu gyökere miatt mélyrétegű, mélyen megmunkált talajt kíván. Viszonylag nehezen szedhető. Tápanyagigénye közepes. Termesztése elsősorban Makó és Győr környékén terjedt el. Házikerti termesztésre is ajánlható.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal közleménye a Fajtaminősítő Bizottság Szántóföldi Szekciójának 2015. december 14-i ülésének döntéseiről

A Fajtaminősítő Bizottság Szántóföldi Növények Szekciójának állásfoglalása alapján a Hivatal a következő:

- növényfajtákat részesítette állami elismerésben,
- fajtaleöltek vizsgálatát szüntette meg,
- államilag elismert fajtákat hosszabbította meg,
- államilag elismert fajtákat vont vissza,
- standardváltás,
- metodika

1. Állami Elismerést kapott fajták

(Vékonytal szedve zárójelben a fajták bejelentéskori neve szerepel)

Bejelentő: Agromag Kft., 6722 Szeged Jósika u. 13.

Fajtafenntartó: Agromag Kft., 6722 Szeged Jósika u. 13.

Eger (AÁR-2-4)

Őszi árpa

Bejelentő: Dr. Murányi István, 3356 Kompolt, Fleischmann u. 11/a.

Fajtafenntartó: Dr. Murányi István, 3356 Kompolt, Fleischmann u. 11/a.

Képviselő: Dr. Szemők András, 2100 Gödöllő, Fácán sor 52. 2/5

Kompolti bokros (KMB-3)

Őszi búza

Bejelentő: Dr. Murányi István, 3356 Kompolt, Fleischmann u. 11/a.

Fajtafenntartó: Dr. Murányi István, 3356 Kompolt, Fleischmann u. 11/a.

Képviselő: -

Frankó (KMB-4)

Őszi búza

Bejelentő: Saaten Union Recherche SARL, FR-60190 Frankreich 163 Avenue de Flandre, Estrées-Saint- Denis

Fajtafenntartó: Saaten Union Recherche SARL, FR-60190 Frankreich 163 Avenue de Flandre, Estrées-Saint- Denis

Képviselő: Saaten- Union Hungaria Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.

Hyfi (SURH5741-326)

Őszi búza

Bejelentő: Strube GmbH.Co.kg, DE-38387 Söllingen Hauptstrasse 1.

Fajtafenntartó: Strube GmbH.Co.kg, DE-38387 Söllingen Hauptstrasse 1.

Képviselő: Saaten- Union Hungaria Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.

Mirandus (Stru091991.2)

Őszi búza

Bejelentő: Deutsche Saatverdelung GmbH, DE-59524 Lippstadt

Fajtafenntartó: Deutsche Saatverdelung GmbH, DE-59524 Lippstadt

Képviselő: Saaten- Union Hungaria Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.

Artist (LEU90218)

Őszi búza

Etana (LEU90209)

Őszi búza

Bejelentő: W.Von Borries Eckendorf GmbH, DE-33814 Leopoldshöhe Postfach 1151

Fajtafenntartó: W.Von Borries Eckendorf GmbH, DE-33814 Leopoldshöhe Postfach 1151

Képviselő: Saaten- Union Hungaria Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.

Monique (BE2006075015)

Őszi árpa

Bejelentő: RAGT 2n Center De Recherche, FR-12033 Rodez Cedex 9.
 Fajtafenntartó: RAGT 2n Center De Recherche, FR-12033 Rodez Cedex 9.
 Képviselő: RAGT Vetőmag Kft., 1055 Budapest, Szent István Krt 11/II/21.
Cuzzco (HR38620) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Deutsche Saatverdelung GmbH, DE-59524 Lippstadt
 Fajtafenntartó: Deutsche Saatverdelung GmbH, DE-59524 Lippstadt
 Képviselő: RAPOOL Hungária Kft., 8132 Lepsény, Vasút u. 57.
Dalton (DMH 264) **Őszi káposztarepce**
Duplex CL (WRH436) **Őszi káposztarepce**
Phoenix CL (WRH437) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Norddeutsche Pflanzenzucht Hans Georg Lembke KG, DE-2331 Hohenlieth Holtsee
 Fajtafenntartó: Norddeutsche Pflanzenzucht Hans Georg Lembke KG, DE-2331 Hohenlieth Holtsee
 Képviselő: RAPOOL Hungária Kft., 8132 Lepsény, Vasút u. 57.
Atora (SLM 1204) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Bayer CropScience Raps GmbH, DE-24977 Grundhof
 Fajtafenntartó: Bayer Raps NV., BE-9800 Astene
 Képviselő: Bayer Hungária Kft., 1123 Budapest, Alkotás u.50.
INV1030 (RG21306) **Őszi káposztarepce**
Silver (2EW0085) **Őszi káposztarepce**
INV1033 (2EW0086) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Syngenta Winter Oilseed AB, 26123 Landskrona Boks 302. SE
 Fajtafenntartó: Syngenta Winter Oilseed AB, 26123 Landskrona Boks 302. SE
 Képviselő: Syngenta Magyarország Kft., 1117 Budapest, Alíz u. 2.
Stratford (SWOR407) **Őszi káposztarepce**
Susan (SWOR410) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Syngenta Magyarország Kft., 1117 Budapest, Alíz u. 2.
 Fajtafenntartó: Syngenta Crop Protection AG., 4058 Basel, 215 Schwarzwaldalle CH
SY Florida (RNX3233) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Limagrain Central Europe SE Magyarország fióktelepe., 2040 Budaörs, Gyár u. 2
 Fajtafenntartó: Limagrain Europe SA Biopole Clermont Limagne, Rue Henri Mondor
 CS50005 Saint-Beauzier - 63360 Gerzat, FR
Agaves (LE12/243) **Őszi káposztarepce**
Amazon (LE12/238) **Őszi káposztarepce**
Asteran (LE12/236) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: Monsanto Technology, US-63167 St. Louis MO 800 N. Lindberg Blvd.
 Fajtafenntartó: Monsanto Technology, US-63167 St. Louis MO 800 N. Lindberg Blvd.
 Képviselő: Monsanto Hungária Kft., 1238 Budapest, Túri István út 1.
DK Expression (CWH253) **Őszi káposztarepce**
DK Expiro(CWH286) **Őszi káposztarepce**
DK Exedo (CWH267) **Őszi káposztarepce**
DK Implement CL (CWH278) **Őszi káposztarepce**
CWH248 CL (CWH248) **Őszi káposztarepce**

Bejelentő: KWS SAAT AG., DE-37555 Einbeck Postfach 1463
 Fajtafenntartó: KWS SAAT AG., DE-37555 Einbeck Postfach 1463

Képviselő: KWS Magyarország Kft., 9027 Győr, Gesztenyefa u. 4.

Fabiano KWS (H9110548)

Marc KWS (H9090242)

Őszi káposztarepce

Őszi káposztarepce

Bejelentő: Euralis Semences, FR-31700 Mondoville - Domaine de Sandreau

Fajtafenntartó: Euralis Semences, FR-31700 Mondoville - Domaine de Sandreau

Képviselő: Euralis Vetőmagkereskedelmi és Termelő Kft., 1118 Budapest, Rétköz u. 5.

ES Flamenco (ESC12004)

Őszi káposztarepce

Bejelentő: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Fajtafenntartó: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Képviselő: Karintia Kft., 9800 Vasvár, Mártírik útja 50. Kft.,

Maurizio (SZD6374)

Roland (SZD8373)

Őszi búza

Őszi búza

Bejelentő: Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. 4440 Tiszavasvári Kabay János út 29.

Fajtafenntartó: Herbanova Bt., 1033 Budapest, Kazal u. 24.

Hunor (E2)

Mák

Nemesítők: Dr. Bernáth Jenő 40%

Dr. Németh Éva 40%

Jászberényi Csilla 10%

Rajhárt Péter 10%

Bejelentő: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Fajtafenntartó: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Képviselő: Saatbau Linz Hungária Kft., 9400 Sopron, Tánicsics major

Activus (SZD6510)

Beatus (SZD6790)

Urbanus (SZD8692)

Őszi búza

Őszi búza

Őszi búza

Bejelentő: Gabonakutató Nonprofit Közhasznú Kft., Szeged

Fajtafenntartó: Gabonakutató Nonprofit Közhasznú Kft., Szeged

Képviselő: -

GK Bakony (GK 17.11)

Őszi búza

Nemesítők: Dr. Papp Mária 32%

Dr. Cseuz László 13%

Dr. Beke Béla 12%

Szabó Csilla 12%

Dr. Purnhauser László 5 %

Csősz Lászlóné Dr. 5 %

Fónad Péter 6 %

Dr. Mesterházy Ákos 5 %

Ács Péterné Dr. 5 %

Berki László 5 %

GK Julidur (GKD296.12)

Őszi durumbúza

Nemesítők: Dr. Beke Béla 30%

Dr. Cseuz László 15%

Dr. Bóna Lajos 10%

Fónad Péter 10%

Szilágyi László 10 %

Kovács Zsuzsanna 6 %

Óvári Judit 6 %

Dr. Papp Mária	6 %
Berki László	7 %

Bejelentő: MTA Agrártudományi Kutatóközpont, Martonvásár, 2462 Brunszvik u.2.

Fajtafenntartó: MTA Agrártudományi Kutatóközpont, Martonvásár, 2462 Brunszvik u.2.

Mv Ikva (Mv 26-12)

Őszi búza

Nemesítők:	Dr. Bedő Zoltán	25%
	Dr. Láng László	25%
	Dr. Veisz Ottó	13%
	Dr. Vida Gyula	12%
	Dr. Rakszegi Mariann	10%
	Dr. Mészáros Klára	7 %
	Dr. Karsai Ildikó	3 %
	Bognár Zoltán	5 %

Mv Mente (Mv 28-12)

Őszi búza

Nemesítők:	Dr. Bedő Zoltán	25%
	Dr. Láng László	25%
	Dr. Veisz Ottó	13%
	Dr. Vida Gyula	12%
	Dr. Rakszegi Mariann	10%
	Dr. Mészáros Klára	7 %
	Dr. Karsai Ildikó	3 %
	Bognár Zoltán	5 %

Mv Ispán (Mv 07-12)

Őszi búza

Nemesítők:	Dr. Bedő Zoltán	25%
	Dr. Láng László	25%
	Dr. Veisz Ottó	13%
	Dr. Vida Gyula	12%
	Dr. Rakszegi Mariann	10%
	Dr. Mészáros Klára	7 %
	Dr. Karsai Ildikó	3 %
	Bognár Zoltán	5 %

Mv Szuladur (MvTD26-12)

Őszi durumbúza

Nemesítők:	Dr. Vida Gyula	35%
	Dr. Veisz Ottó	30%
	Dr. Bedő Zoltán	15%
	Dr. Láng László	15%
	Dr. Karsai Ildikó	5 %

2. Vizsgálat megszüntetése

Bejelentő: Saaten Union Recherche SARL, FR-60190 Frankreich 163 Avenue de Flandre, Estrées-Saint- Denis

Fajtafenntartó: Saaten Union Recherche SARL, FR-60190 Frankreich 163 Avenue de Flandre, Estrées-Saint- Denis

Képviselő: Saaten- Union Hungary Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.

Python (SUR030-31)

Őszi búza

Bejelentő: W.Von Borries Eckendorf GmbH, DE-33814 Leopoldshöhe Postfach 1151
 Fajtafenntartó: W.Von Borries Eckendorf GmbH, DE-33814 Leopoldshöhe Postfach 1151
 Képviselő: Saaten- Union Hungary Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.
SU Ivone (BE2006058017D) **Őszi árpa**

Bejelentő: Strube GmbH.Co.kg, DE-38387 Söllingen Hauptstrasse 1.
 Fajtafenntartó: Strube GmbH.Co.kg, DE-38387 Söllingen Hauptstrasse 1.
 Képviselő: Saaten- Union Hungary Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.
Mikesch (Stru101147) **Őszi búza**

3. Államilag Elismert fajták hosszabbítása

Fajtafenntartó: Nordsaat Saatzucht GmbH, DE-38895 Böhnshausen
 Képviselő: Saaten- Union Hungary Kft., 8132 Lepsény, Vasút út 57.
Mulan **Őszi búza**

Fajtafenntartó: MTA Agrártudományi Kutatóközpont, Martonvásár, 2462 Brunszvik u.2.
Mv Csárdás **Őszi búza**
Mv Kolo **Őszi búza**

Fajtafenntartó: Gyógynövénykutató Intézet Kft., 2011 Budakalász, Lupaszigeti út 4.
Buddha **Mák**
Postomi **Mák**

Fajtafenntartó: Secobra, FR-78580 Maule
 Képviselő: Virágmag Kft., 8444 Szentgál, Kossuth u.2.
Boreale **Őszi árpa**
Siberia **Őszi árpa**

Fajtafenntartó: Gabonakutató Nonprofit Közhasznú Kft., Szeged
GK Ati **Őszi búza**
GK Békés **Őszi búza**
GK Csillag **Őszi búza**
GK Fény **Őszi búza**
GK Petur **Őszi búza**
GK Rába **Őszi búza**

Fajtafenntartó: KRF Mezőgazdasági Kutatóintézete, 3356 Kompolt, Fleischmann út 2-4.
KH Turul **Őszi árpa**

Fajtafenntartó: Luca Bt., 9436 Fertőszéplak Szt. István u.14.
 Képviselő: Dr. Eőri Teréz, 9436 Fertőszéplak Szt. István u.14.
Madár **Réparepce**

Fajtafenntartó: Lajtamag Kft., 9246 Mosonudvar , Bereki út1
Éva **Fehérmustár**

5. Államilag Elismert fajták visszavonása

Fajtafenntartó: Gabonakutató Nonprofit Közhasznú Kft., Szeged
Primor **Szója**

Bejelentő: MTA Agrártudományi Kutatóközpont, Martonvásár, 2462 Brunszvik u.2.

Mv Sobri

Őszi búza

Mv Verbunkos

Őszi búza

Mv Palotás

Őszi búza

Mv Melodia

Őszi búza

Mv Emese

Őszi búza

Fajtafenntartó: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Képviselő: Karintia Kft., 9800 Vasvár, Mártírik útja 50. Kft.,

Cassy

Őszi káposztarepce

Fajtafenntartó: Sarl Adrien Momont et Fils, FR59246 Mons en Pevele

Cigal

Őszi káposztarepce

Fajtafenntartó: Saatzucht Donau GMBH, Ausztria 2301 Probstdorf

Képviselő: Saatbau Linz Hungária Kft., 9400 Sopron, Tánicsics major

Tommy

Őszi káposztarepce

Sammy

Őszi káposztarepce

Henry

Őszi káposztarepce

Fajtafenntartó: Limagrain Central Europe SE Magyarország fióktelepe., 2040 Budaörs, Gyár u. 2

Atlantic

Őszi káposztarepce

Balaton

Őszi káposztarepce

Monica

Őszi káposztarepce

Andrick

Őszi káposztarepce

Aurelius

Őszi káposztarepce

Alvin

Őszi káposztarepce

Fajtafenntartó: Maisadour Semences , FR

Képviselő: Agromag Kft., 6722 Szeged Jósika u. 13.

Aristo

Kukorica

Fajtafenntartó: Deutsche Saatverdelung GmbH, DE-59524 Lippstadt

Képviselő: RAPOOL Hungária Kft., 8132 Lepsény, Vasút u. 57.

Meriva CL

Őszi káposztarepce

Sitro

Őszi káposztarepce

Fajtafenntartó: KWS SAAT AG., DE-37555 Einbeck Postfach 1463

Képviselő: KWS Magyarország Kft., 9027 Győr, Gesztenyefa u. 4.

Factor KWS

Őszi káposztarepce

Komando

Őszi káposztarepce

Kodiak

Őszi káposztarepce

Remy

Őszi káposztarepce

2015. december 31-én az alábbi fajtáknak szűnik meg az Állami elismerésük
(2000-ben és 2005-ben elismert fajták szűnnek meg, nem kérték a fajta hosszabbítását)

Cukorrépa	Baracouda
Cukorrépa	Camel
Cukorrépa	Continental
Cukorrépa	Deleita

Cukorrépa	Elixir
Cukorrépa	Fertila
Cukorrépa	Flamingo
Cukorrépa	Flores
Cukorrépa	Goldorak
Cukorrépa	Huberta
Cukorrépa	Imperila
Cukorrépa	Kriszta
Cukorrépa	Langusta
Cukorrépa	Lumina
Cukorrépa	Magritte
Cukorrépa	Mandarin
Cukorrépa	Nancy
Cukorrépa	Original
Cukorrépa	Protekta
Cukorrépa	Pusztá
Cukorrépa	Rhizocta
Cukorrépa	Sesrico
Cukorrépa	Silenta
Cukorrépa	Stabila
Cukorrépa	Wapiti
Nádképű csenkesz	Apache
Nádképű csenkesz	Wolfpack
Angol perje	Fairway
Angol perje	Bareuro
Angol perje	Bargold
Angol perje	Barminton
Réti perje	Conni
Réti perje	Somlyó
Lucerna	KM Agro
Lucerna	KM Maraton
Takarmányborsó	Amanda
Takarmányborsó	Bokros
Takarmányborsó	Concorde
Takarmányborsó	Florida
Takarmányborsó	Integra
Takarmányborsó	Libor
Takarmányborsó	Swing
Tavaszi bükköny	Eszter
Réparepce	Járó arany
Káposztarepce	Catalina
Káposztarepce	Dexter
Káposztarepce	Embleme
Káposztarepce	GK Olivia
Káposztarepce	Lenzo
Káposztarepce	Merano
Napraforgó	Albatre
Napraforgó	Arena PR
Napraforgó	Irma
Napraforgó	Cortinal

Napraforgó	Nova
Napraforgó	NSH484
Napraforgó	Pomar
Napraforgó	PR64A30
Napraforgó	PR64A44
Napraforgó	ES Lolita
Napraforgó	Joana RM
Napraforgó	Samanta
Napraforgó	Olsavil
Szója	London
Szója	Sponsor
Csupasz zab	Cacko
Tavaszi árpa	Arcadia
Tavaszi árpa	Ceylon
Tavaszi árpa	Madonna
Tavaszi árpa	Marnie
Tavaszi árpa	Metis
Tavaszi árpa	Prestige
Tavaszi árpa	Prudentia
Tavaszi árpa	Tocada
Tavaszi árpa	Pasadena
Őszi árpa	KH Center
Rizs	Ábel
Cirok	Szilárd
Tavaszi búza	Taifun
Őszi búza	Bőség
Őszi búza	Capo
Őszi búza	Eurofit
Őszi búza	Niagara
Őszi búza	Mv Emese
Őszi búza	Mv Palotás
Őszi búza	Vojvodina
Őszi búza	Zlatka
Kukorica	Alcide
Kukorica	Árpád
Kukorica	Bogát
Kukorica	Celest SUMO
Kukorica	Coralba
Kukorica	CSL516
Kukorica	DKC4547
Kukorica	DKC4604
Kukorica	DKC4851
Kukorica	Elixsir
Kukorica	ES Bocuse
Kukorica	Evelina IT
Kukorica	Góré
Kukorica	Hernád
Kukorica	Kursus
Kukorica	KWS2360
Kukorica	Laxxot

Kukorica	Luciana
Kukorica	Mv 213
Kukorica	Mv223
Kukorica	Mv 243
Kukorica	Mv 303
Kukorica	Mv 342
Kukorica	Mv 437
Kukorica	PR36P85
Kukorica	PR37K85
Kukorica	PR38R92
Kukorica	PR37M81 IT (Reseda IT)
Kukorica	Réséda
Kukorica	Somacorn
Kukorica	Szamos
Kukorica	Geysér
Burgonya	Adora
Burgonya	Amorosa
Burgonya	Chérie
Burgonya	Jupiter
Burgonya	Luca XL
Burgonya	Marabel
Burgonya	Ornella
Burgonya	Romina
Burgonya	Valéria
Burgonya	Vineta
Burgonya	Vitara
Burgonya	Vitesse
Komló	Hallertauer Magnum
Deres Tarackbúza	Szarvasi 2

4. Standardváltás

Standardváltozások az Őszi búza kísérletekben

A középkezei csoportban a **GK Kapos minőségi standard** helyébe a **GK Vitéz** standard fajtaként történő alkalmazása.

Az **Mv Kokárda kekszbúza minőségi standardként** történő alkalmazása.

Standardváltozások a Tönkölybúza kísérletekben

Franckernkorn standardfajta helyett az **Mv Martongold fajta** standardként történő alkalmazása.

Standard változások az Őszi árpa kísérletekben

Korai érésű fajták:

KH Viktor átfutó standardfajta helyett a **Laverd fajta** standardként történő alkalmazása.

Középérésű fajták:

KH Agria standardfajta helyett a **KH Malkó fajta** standardként történő alkalmazása.

Standardváltozások a Tavaszi zab kísérletekben

Tikal standardfajta helyett a **Poseidon fajta** standardként történő alkalmazása.

Standardváltozások a Tavaszi árpa kísérletekben

a **Pasadena** és a **Xanadu** standardfajták mellett az **SU Gesine fajta** standardként történő alkalmazása.

Standardváltozások a Mézontófű kísérletekben

Amerigo standardfajta helyett a **Lilla fajta** standardként történő alkalmazása.

5. Metodika**1. Burgonya gazdasági érték vizsgálatok kiegészítő rendelkezése**

A burgonya növényfajnál a gazdasági érték vizsgálatok a bejelentő kérésére, szükség szerint 2 évig is szüneteltethető.

2. Az őszi búza fajtakísérleti metodika módosítása

A Hivatal továbbra is a 2-3. éves fajtajelölteken végzi el a fagyűrész vizsgálatot. Abban az esetben, ha egy 2. éves fajtajelölt az első vizsgálati évben 25% alatti kipsztyulást ér el, akkor annak vizsgálata a második évben (3. éves fajtajelölt) nem kötelező.

3. Silókukorica módszertani változások

A kukorica metodikában új éréscsoport került elfogadásra, csak siló hibridek esetén szuperkésői éréscsoport (FAO 700-799) néven. A módosítás részletei elérhetőek a NÉBIH honlapján.

4. Mézontófű metodika elfogadása

(elérhető NÉBIH honlapján)